

प्रगन्ना तथा बड्कापथ सिंचाइ आयोजना

लमही, दाड

वाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम

२०७६/२०७७ साल

अंशुत कर्ता :- कृषि सिंचाइ र अनुसन्धान सेवा केन्द्र, प्रस्टोका ६ वारा

विषय सूची

- १ निवेदन
- २ फिल्ड परिचय
- ३ फिल्ड कार्यगत समस्या र समाधान
- ४ सामाजिक बस्तु स्थिती
- ५ सल्लाह सुझाव
- ६ नतिजा प्रदर्शनी तथा कृष कटीड
- ७ वालीहरुबाट आम्दानी
- ८ आलु, बन्दा, फुल गोभी र मकै वाली
- ९ तालिममा सहभागी कृषकहरुको उपस्थिती
- १० तालिमबाट प्राप्त ज्ञान
- ११ प्रत्येक वालीको सम्बन्धित विवरण
- १२ सहभागी उपभोक्ताहरुको समरी
- १३ फोटोहरु
- १४ सम्झौता पत्र

वाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम

२०७६/०६/१५ - २०७६/१२/३०

प्रगन्ना तथा बड्कापथ सिंचाइ आयोजना
लमही, दाङ ।

- १ कार्यक्रम संचालन भएको फिल्ड परिचय
- २ काम गर्दा आईपरका समस्या एवं सामाधानका उपाय
- ३ परम परागत खेती प्रणालीबाट प्राप्त उत्पादन
- ४ कम कटीडको ढाँचा - विवरण र ग्रस तौलको विवरण
- ५ आम्दानी खर्चको विवरण
- ६ लगाएको वाली बन्दा, आलु, फुलगोभी र मकै वालीको विवरण
- ७ तालिम दिएको समरी
- ८ तालिमबाट प्राप्त ज्ञानको विवरण
- ९ कृषी प्रदर्शन कार्यक्रमबाट प्राप्त सुझाव सिफारिस
- १० सम्झौता भन्दा बढी काम भएको साधारण जानकारी
- ११ बन्दा, फुलगोभी, आलु र मकै वाली सम्बन्धित हैन्ड आउटहरु
- १२ तालिम तथा शुरुवात र विसर्जन कार्यक्रमको उपस्थितीको रेकर्ड
- १३ प्रत्येक वाली गाष्टी समापन आदिका फोटोहरु

प्रदर्शन पालानको लोकेशन
बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम
कार्यक्रमको अवधि २०७६/६/१ देखी २०७६/१२/३० सम्म
वडका पथ सिचाई आयोजना मलमला कूलो पानी समिति
गढवा गा.पा.-१

- सिचाई कार्यालय लमही देखी मलमलाको दुरी ३५ किलो मिटरमा स्थित छ ।
सम्पर्क गर्ने किसानहरुको नाम तपसिल अनुसार छ ।

बालीहरु : आलु, बन्दा, फुल गोभी र मकै

१. सामुहिक खेती	सावित्रा मरासीनी	फोन नं. ९८४७९०४४१५
२. भक्त बहादुर सुनार		फोन नं. ९८०९५९३०८९
३. उमा मरासीनी		फोन नं. ९८१६४३३९३७
४. ज्ञानु मरासीनी		फोन नं. ९८४७८३३५७९
५. माधव मरासीनी		फोन नं. ९८४२५१७२६८
६. फिल्ड सहायक: विजय कुमार चौधरी (जे.टी.ए.)		फोन नं. ९८२९५६१५१४, ९८६६६४१५९६
७. श्रोत व्यक्ति, प्रोपराइन्टर - रामश्री शाह		फोन नं. ९८४५०६००६८, ९८१७२०००६३
८. सूर्य श्रेष्ठ वन उपभोक्ता अ.		फोन नं. ९८४९३५१२४३
९. लक्ष्मी देवी वन उपभोक्ता कार्यालय सहयोगी		फोन नं. ९८४३७४५८६२

उपरोक्त लेखीएका व्यक्तिहरु संग फिल्ड सम्बन्धी परामर्श लिन सकिन्छ ।

काम गर्दा रहन सहन व्यवहार र कठिनाई सम्बन्धि समान्य जानकारी

वडका पथ सिचाइ आयोजना मलमला कूलो पानी समिति गढवा गढवा गा.पा. वडा नं. १ को कमाण्ड क्षेत्र भित्र पर्ने किसानहरुको रहन सहन व्यवहारको विषयमा जनकारी यहाँका किसानहरु संग बढीमा १-०-० कम्तिमा ०-२-० कठ्ठा जमिन आम्दानी गर्छन, कृषिको लागि बातावरण राम्रो छ यहाँ बसोबास गर्नेमा ६० प्रतिशत जति कुमहाल वर्गमा २० प्रतिशत दलित जनजाती २० प्रतिशतमा अन्य जातीहरु पर्छन खेतीपातीमा ध्यान कम दिने बालुवा ढुङगा ग्रेभल ओसार पसार गरी जिविका उपार्जन गर्दछन् खेती बाट लाभलिन नसक्दा खेतीमा रुची कम देखिएको विदेश जाने क्रम पनि जारी छन् एक्ला एक्लै बस्ने सामुहिक खेतीपाती वा समूह बनाइ चाल्दैन यस बाहेक संघ संस्था हरुको विकास भएकै पाईएन जव सम्म सामुहिक कार्यक्रम संचालन गरि बस्दैनन् भने विकास हुन असम्भव छ । गाँउ घरमा महिला बालबालिका बढी देखिन्छ अहिले धेरै जसो बच्चाहरु स्कूल पढ्न गएका छैनन् उनीहरुको भविष्य अन्धकार छन् कुनै कार्यक्रम गर्दा समानुपातिक रुप सवै अधिकार पाएका छैनन् खेतीपाती लागत अनुसारको आम्दानी नभएको कारण खेती गर्न चाहदैन जो जहाँ छ, त्यहि आफ्नै खुसी खोज्ने आफैमा रमाउने गरेका छन् यस ठाँउको विकास हुन अत्यधिक ग्राहो महसुस भएको बालीनतिजा प्रदर्शन कार्यक्रमको लागि जग्गा नदिने, मल विउ, प्रविधि दिदा पनि गर्न नमान्ने कृषक समूह बनाई जग्गा उपलब्ध गराउन समूह लाई १ महिना ब्यक्ति भयो पछि दुःख देखेर वन कार्यालयका अध्यक्ष सूर्य श्रेष्ठ ज्यू ले वन कार्यालयको प्राङ्गनका जग्गा उपलब्ध गराए पछि बन्दा गोभी र फूल गोभीको खेती शुरु गरिए सामुहिक मा कोई आउने कोइ नआउने गर्दा काम गर्ने मानिसको पनि मन खर अब भयो दुबै बाली लगाउदा भन्दै १५ दिन लाग्यो भने आलु, मकै, बन्दा गोभी फूल गोभी अन्तै कृषकको खेत लगाइएको, समूहमा लगाएको भए सायद हुने वाला थिएन अवगत भयो त्यस कारण ब्यक्ति विशेषमा सवै वालीको प्रदर्शन कार्यक्रम भयो तालिम दिदा बालीमा आउदा अध्ययन भन्दा बढी खाने कुराको चर्चा सधै भई रहयो खाने बाहेक अरु काम गर्ने समस्यार उत्पन्न भएका समाज नै कयौ पटक बैठक गरी छलफल गरी समाधानका उपायहरु निकालेका थिए पछि पछि सुधार हुदै गयो यस क्षेत्रमा कार्यक्रमको निरन्तरता दिन देखिएको केही काम गर्न चाहे भने हुन्छ भन्ने कुराको महसुस गरी आम्दानी हेरेपछि पहिले जग्गा नदिएका ब्यक्ति पछुताउन थाले थोरै समयमा धेरै ज्ञान भएको लाभ पनि भएको कुरा प्रस्ट छ । अझ पनि सवै बुझाउन ग्राहो नै छ तर नयाँ प्रविधिको प्रयोग गरी उत्पादन बढाउन गर्दैनन पुग्ने राष्ट्रलाई केहि उत्पादन दिन सकिन्छ ।

परम्परागत खेती प्रणालीबाट प्राप्त उत्पादन

बडका पथ सिचाई आयोजना मलमला कुलो पानी समिति गढवा गा.पा. वडा नं. १ को कमान्ड क्षेत्र भित्र बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन अवधि २०७६/६/१ गते देखि शुरू गर्ने वेला भन्दा पहिले त्यहाँका बालीहरूको उत्पादन डाटा लिदा कृषकहरूको को भनाई अनुसार, परम्परागत खेती प्रणाली बाट लाभ लिन नसक्दा खेतमा चासो नराख्ने बालुवा, गिट्टी, ग्राभेलको ओसार पसार जिविका चालाएको कुरा प्रष्ट देखिएको तपशिल अनुसार बालीको उत्पादन यस प्रकार छ ।

- १) आलु बाली - प्रति कट्टा १०० के.जी. देखि २०० के.जी. मात्र भएको
- २) काउली फूल गोभी २०० के.जी. देखि २५० के.जी. सम्म भएको
- ३) बन्दा गोभी ३०० के.जी. देखि ४०० के.जी. सम्म भएको
- ४) मकै बाली ५० देखि ६० के.जी. सम्म भएको
- ५) खुर्सानी १० के.जी. देखि २५ के.जी. सम्म हरियो
- ६) राजमा १५ के.जी. देखि २० के.जी. सम्म
- ७) धान ८० के.जी. देखि १०० के.जी. सम्म
- ८) तोरी ५ के.जी. देखि १५ के.जी. सम्म
- ९) मसुरो १० के.जी. देखि २० के.जी. सम्म

यी उपरोक्त लेखिएका बालीहरू उत्पादन अन्य ठाँउ भन्दा यो क्षेत्रको बाली अतिनै कम भएको उत्पादन कम भएको कारण मान्छेको खेती बाट बन्धीत हुने ज्याला मजदुरी गर्ने त्यसैमा सन्तुष्ट भएको यसका कारणहरू :-

- क) माटो सुख्खा हुनु बालुवा गिट्टी मिसिएका पानीको ब्यवस्था नभएको
- ख) उन्नत मल खाद विउ विजनको ब्यवस्था नभएको
- ग) नयाँ नयाँ प्रविधिको प्रचार प्रसार नभएको
- घ) हाइब्रिड जातका तरकारी देखि खाद्यान्न सम्मको विउ उपलब्ध नभएको खेतीमा श्रम गर्न नचाहने मजदुरीमा अन्य काम गर्ने अतिनै दुख भए जिवन विताई रहेका कुरा महसुस भएको कुरा ज्ञान कृषक तथा समुह कृषि समुहको संयोजक सावित्रा मरासीनी भक्त बहादुर सुनार, सूर्य श्रेष्ठ वन उपभोक्ता अध्यक्ष बाट प्राप्त भएको

बाली नतिजा प्रदर्शन बालीको रूपकटिड
मकै, आलु, फुलगोभी र बन्दा रूपकटिड

क्र.सं.	कृषकको नाम	ठेगाना	बालीको जात	क्रमकटिड मिति	५ वर्गमिटर kg	प्रतिकट्टा उत्पादन kg	प्रतिहेक्टर उत्पादन kg	खर्च प्रतिकट्टा	विक्री मूल्य	आम्दानी प्रतिकट्टा	आम्दानी प्रतिहेक्टर
१	भक्त बहादुर सुनार	गढवा १, मलमला, दाङ	आलु (TPS)	२०७६/१२/१५	१०	६७७	२०३१०	७३७४	४०	२७०८०	८१२४००
२	उमा मरासिनी	गढवा १, मलमला, दाङ	आलु (TPS)	२०७६/१२/१५	७	४७४	१४२२०	७६७४	४०	१८९६०	५६८८००
३	माधव मरासिनी	गढवा १, मलमला, दाङ	आलु (TPS)	२०७६/१२/१५	७	४७४	१४२२०	७३७४	४०	१८९६०	५६८८००
४	भक्त बहादुर सुनार	गढवा १, मलमला, दाङ	बन्दा हाइब्रिड	२०७६/११/०६	१८	१२१९	३६५७०	३८२४	१५	१८२८४	५४८५४०
५	कृषक समूह	गढवा १, मलमला, दाङ	बन्दा हाइब्रिड	२०७६/११/०६	२२	१४९७	४४९१०	३८२४	४०	२४३६०	७३०८००
६	भक्त बहादुर सुनार	गढवा १, मलमला, दाङ	फुलगोभी हाइब्रिड	२०७६/१०/२८	९	६०९	१८२७०	३८२४	४०	२४३६०	७३०८००
७	जान बहादुर मरासिनी	गढवा १, मलमला, दाङ	मकै ३४२२	२०७७/०१/२५	४.५	३०४	९१२०	३८४६	२५	७६००	२२८०००
			घोगा सेच्चा		१० बोट	२००० घोगा	६००० घोगा	३८४६	१०/घोगा	२००००	६०००००

बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रमको उत्पादन र आम्दानी तालिका

क्र. सं.	कृषक	बाली	स्वानीय प्रविधि र स्थानीय जात					उन्नत प्रविधि र उन्नत जात					कैफियत	
			उत्पादन (कठ्ठा) kg	औषतउत्पादन (कठ्ठा) kg	खर्च (कठ्ठा)रु.	विक्री मूल्य रु.	नाफा (कठ्ठा)रु.	उत्पादन (कठ्ठा) kg	औषतउत्पादन (कठ्ठा) kg	खर्च (कठ्ठा)रु.	विक्री मूल्यरु.	नाफा (कठ्ठा)रु.		
१	भक्त बहादुर सुनार	आलु (लोकल)	१२०		३०००	४०	१८००	आलु (T.P.S.)	६७७		७३७४	४०	१९७१६	समयमा रेखदेख गर्नुपर्ने सही समयमा सिंचाइ र विपदीको प्रयोग नभएको कारण उत्पादन कम भएको
२	उमा मरासिनी	आलु (लोकल)	८००		२५००	४०	९४०	आलु (T.P.S.)	४७८		७३७४	४०	११५९७	
३	माधव मरासिनी	आलु (लोकल)	१००	१०२	१५००	४०	२५००	आलु (T.P.S.)	४७८	५४०	७३७४	४०	११५९६	
४	कृषक समूह							बन्दा	१५००		३८२४	१५	१८६७६	पानीको समस्याले गर्दा उत्पादनमा कमी
५	भक्त बहादुर सुनार							बन्दा	१२००	१२५०	३८२४	१५	१४१७६	
६	कृषक समूह							फुलगोभी	२००		३८२४	४०	२०१७६	नयाँ जंगली माटो भएको कारण बालीको लागि उपयुक्त नभएको, त्यसकारण उत्पादनमा हास
७	भक्त बहादुर सुनार							फुलगोभी	६००	४००	३८२४	४०	२०१७६	
८	ज्ञानु मरासिनी	मकै (लोकल)	७०		१५००	२५	२५०	मकै	३००		३८४६	२५	३६७६	

बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम अवधि

२०७६/०६/१५ देखि २०७६/१२/३० सम्म

बाली आलु र मकै बालीको विवरण

क्र.सं.	किसानको नाम, थर	ठेगाना	बीउको जात	रोपाइ मिति	जग्गाको क्षेत्रफल	मलखाद (किलो)	विषादी
१	उमा मरासिनी संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	आलु (T.P.S)	२०७६/०७/०८	०-१-१०	डिएपी ९ युरिया १२ पोटास ४.५ मल्टिप्लेक्स ७.६ जाइम ७.५ बायोजाइम ७५० ग्राम	फंगीसाइड ३७५ ग्राम ४ पटक
२	माधव मरासिनी संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	आलु (T.P.S)	२०७६/०७/०७	०-१-०	डिएपी ६ युरिया ८ पोटास ३ मल्टिप्लेक्स ५०० ग्राम जाइम ५०० ग्राम बायोजाइम ५०० ग्राम	फंगीसाइड २५० ग्राम ४ पटक
३	भक्त बहादुर सुनार संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	आलु (T.P.S)	२०७६/०७/१०	०-१-१०	डिएपी ६ युरिया १२ पोटास ४.५ मल्टिप्लेक्स ७.५ जाइम ७.५ बायोजाइम ७५० ग्राम	फंगीसाइड ३७५ ग्राम ४ पटक
४	ज्ञानु मरासिनी संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	मकै पायोनियर ३५२२	२०७६/०८/१०	०-४-०	डिएपी २४ युरिया ३२ पोटास ८ जिंक २ जाइम २	भरनासक १ पटक किटनासक Furadan Top Killer
५	ज्ञानु मरासिनी संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	मकै ३५२२ (Zero tillage)	२०७६/०८/१०	०-१-०	डिएपी १२ युरिया १६ पोटास ४ जिंक १ जाइम १	भरनासक १ पटक किटनासक Furadan Top Killer

बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम अवधि
२०७६/०६/१५ देखि २०७६/१२/३० सम्म
फलुगवोभी, बन्दागोभीको विवरण

क्र.सं.	फिसानको नाम, थर	ठेगाना	बीउको जात	रोपाइ मिति	जग्गाको क्षेत्रफल	मलखाद (किलो)	विषादी
१	कृषक समूह संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	बन्दा हाइब्रिड	२०७६/०६/०२	०-१-१०	डिएपी ७.५ युरिया ७.५ पोटास ४.५ जिंक ७५० ग्राम जाइम ७५० ग्राम	फगीसाइड ७५० ग्राम ३ पटक
२	भक्त बहादुर सुनार संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	बन्दा हाइब्रिड	२०७६/०६/०२	०-१-१०	डिएपी १२.५ युरिया १२.५ पोटास ६.५ जिंक १.२५० जाइम १.२५०	फगीसाइड १.२५० ३ पटक
३	कृषक समूह संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	बन्दा हाइब्रिड	२०७६/०६/०२	०-१-१०	डिएपी ७.५ युरिया ७.५ पोटास ४.५ जिंक ७५० ग्राम जाइम ७५० ग्राम	फगीसाइड ३७५ ग्राम ३ पटक
४	भक्त बहादुर सुनार संयोजक सावित्रा मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमला, दाङ	फुलुगोभी हाइब्रिड	२०७६/०६/०२	०-१-१०	डिएपी ७.५ युरिया ७.५ पोटास ४.५ जिंक ७५० ग्राम जाइम ७५० ग्राम	फगीसाइड १.२५० ग्राम ३ पटक

स्थलगत तथ्याङ्कहरु

वाली नतिजा कार्यक्रम फिल्ड स्तरमा
वाली बन्दा, आलु, मकै र फुलगोभी सम्बन्धि तालिम
२०७६/६/१५ देखि २०७६/१२/३० सम्म
वाली लगाउने देखि वाली भित्राउने सम्मको समस्या समाधान सम्बन्धि तालिम

सि.नं.	वालीको नाम	ठेगाना	प्रशिक्षक	उपस्थित कृषक	अन्य	मिति	अध्यक्षता
१	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	३०	१३	२०७६/५/२८	सूर्य बहादुर श्रेष्ठ
२	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	३०	७	२०७६/६/५	सावित्रा मरासीनी
३	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	३०	३	२०७६/६/६	सावित्रा मरासीनी
४	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	१२	-	२०७६/६/२५	सावित्रा मरासीनी
५	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२०	-	२०७६/७/३०	सावित्रा मरासीनी
६	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२६	-	२०७६/८/२५	सावित्रा मरासीनी
७	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२१	-	२०७६/८/३०	सावित्रा मरासीनी
८	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	१२	-	२०७६/१०/३१	सावित्रा मरासीनी
९	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२८	-	२०७६/११/२४	सावित्रा मरासीनी
१०	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२५	-	२०७६/११/२५	सावित्रा मरासीनी
११	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२६	२	२०७६/११/२८	बाबु राम अधिकारी
१२	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२२	-	२०७६/११/२५	बाबु राम अधिकारी
१३	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२०	-	२०७६/१२/२३	सावित्रा मरासीनी
१४	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	२३	-	२०७६/१२/२६	उसा मरासीनी
१५	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	रामाश्रे साह विजय कुमार चौ.	८०	-	२०७७/३/१७	सूर्य श्रेष्ठ
१६	आलु, बन्दा, फुलगोभी, मकै	मलमला वन कार्यालय गढवा गा.पा.-१	कार्यक्रम सन्चालन गर्ने सम्बन्धमा छलफल	४३	-	२०७६/५/२८	सूर्य श्रेष्ठ

तालिम बाट प्राप्त उपलब्धिहरू

वाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम अन्तर्गत आलु, मकै, बन्दा गोभी र फुलगोभी सम्बन्धित

तालिम बाट प्राप्त नतिजा (ज्ञान) सम्बन्धमा साधारण जानकारी

चार ओटा वालीको तिन स्टेज (३×४) = १२ पटक

२०७६/६/१ देखि २०७६/१२/३० को प्रतिवेदन

१. वाली विरुवाको ब्याङ्क राख्ने ब्याङ्क उपचार गर्ने विरुवा सम्रक्षण गर्ने तरिकाको विकास भएको
२. दोस्रो पटक बेर्ना सार्ने किरा रोग नियन्त्रण गर्ने प्रविधिको प्रसार भएको
३. तेस्रो चरणको तालिममा वाली काट्ने जानकारी र सुरक्षित भण्डारण गर्ने
४. यस बाहेक तोरी, प्याज, केराउ, जौ, गहु, मसुरो, टमाटर र गाजर मुला वालीहरूको लगाउने तरिका विरुवा सम्रक्षण गर्ने विषय वस्तु तथा किसानको जिवनमा कृषिक्षेत्रमा आइपरेका समस्या समाधानका उपायहरू सम्बन्धित जानकारी पाए र प्रयोग गरेर लाभ पाएका
५. बहुवर्षे घाँस सिजन घाँस र बसन्ते सिजन वालीहरू आउने घाँसको नियन्त्रण हवीसाईड (भारपात नासक) विषादी विना साईड इफेक्टको प्रयोग गरि लाभ पाएको, घास भारपात बाट वाली धेरै क्षेती हुन बाट बचाएको उत्पादन पनि बढेको
६. नयाँ, नयाँ प्रविधि उन्नत हाइब्रीड र लोकलमा राम्रो जातहरूको पहिचान गराई सिचाई गर्ने तरिका बारे जानकारी पाएको
७. यो तालिम वाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम बाहेक अन्य वाली विरुवा लगाउने प्रविधिको जानकारीबाट लाभ भएको
८. यो तालिम बाट प्रत्यक्ष रूपले १०० घर धुरीले लगाउन सम्रक्षण गर्न विउ विजनको पहिचान विषादीहरूको पहिचान जैविक रसायनिक र घरायसी जडीबुटी बाट किरा नियन्त्रणका उपायहरूको जानकारी पाए १०० घर धुरी परिवारबाट विस्तार हुदै जानेछ यहाँका किसानहरू पत्यक्ष हेरेर मात्र प्रविधिमा जाने भएकाले वाली नतिजाहरू प्रदर्शन कार्यक्रम ठूलो योगदान गरेको निरन्तरता दियो भने ३ वर्ष सम्म राम्रो ज्ञान हासील गरी ७ वर्षमा परिपक्व हुन्छ ।

बडकापथ सिंचाई आयोजनाको मलमला कुलो पानी समिति

गढवा गा.पा. वडा नं. १ देउखुरी, दाङ

बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम (आलु, बन्दा गोभी, फूल गोभी, मकै बाली)

कार्यक्रम अवधि २०७६/६/१ देखि २०७६/१२/३०

कृषि प्रदर्शनी कार्यक्रमबाट प्राप्त सुझाव सिफारिस

यस क्षेत्रमा खेती गर्ने वातावरण राम्रो छ, यहाँ हुने मुख्य बाली धान, गहु, मकै, तोरी र तरकारी हुन, यस क्षेत्रमा माटो पाटा बालुवा ढुङगा निसिएर, दोभर सुखा माटो छ, सिंचाइ सुविधा नभएका कारण तरकारी बाली किसान लगाउदैन, खाने पानीको अभाव देखिएको हाल खानेपानी व्यवस्थापन कार्य हुँदैछ, पानी पाएर अतिनै खुसी देखिन्छ, खेती गर्न पानी चाहिन्छ सिंचाइका नहर भएता पनि यस क्षेत्रमा बसोबास गर्ने व्यक्तिहरु सिंचाइ सेवा वाट बन्धीत नै रहने छ, जहा पनि मुहानका मान्छेले पानी पाउदैनन् जग्गा पनि जान सुविधा पनि नपाउने मलमलामा दुखी छन् । यसका लागि सामुहिक सिंचाई गर्ने मोटरको व्यवस्था गरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गर्न सम्वन्धीत निकाएलाई आग्रह गर्दछु । अर्को तर्फ सिंचाई गर्ने ठूलो बोरीङ्ग भएता पनि त्यस बाट सिंचाई नगरी अकासे भरमा निर्भर देखिएको किन भने खेती गर्ने मल जल विउ प्रविधिको अभाव छ । प्रविधि ज्ञान वा चाहिने कृषि सामग्री उपलब्ध नहुदा खेती गर्दा घाटा हुने कारणले जसो तसो तोरी, मकै छरुवा किसिमले गर्दछन् उत्पादन साह्रै कम हुन्छ त्यसैले खेती गर्न कम मान्छे भेटाएका मोटर युनित पनि तिर्न महंगो लाग्छ । यस किसिमको अभावमा बस्नेहरुको मुख्य आम्दानीको स्रोत बालुवा, ढुङगा, गिट्टी ओसार पसार गर्ने ताजा नाफाको लागि खोलातिर नै बढी कामगर्न जान्छन् र युवाहरु विदेश बाहिर काम गर्न बाध्य छन् यहाँ बसोबास गर्ने महिला तथा पुरुष खेती गर्न घाता मान्छन् यस क्षेत्रका मानिसहरुको लागि सम्वन्धीत निकाएले गर्नु पर्ने काम तपसिल अनुसार गरी गराई दिने भए धेरै सुधार हुन सक्छ ।

तपशिल

१. सामुहिक खेती गर्न समूह वा व्यक्तिलाई कृषि उपकरणको व्यवस्थापन मिलाउनु पर्ने
२. नयाँ नयाँ प्रविधिको प्रसार गर्ने
३. उचीत मल विउको उपलब्ध गराउनु पर्ने
४. बाख्रा वस्तु पाल्ने, सिपहरु (लघु उद्योग) जस्तै अचार, मैनबत्ति धुपबत्ति चकले, मसाला तरकारीमा हाल्ने, साबुन र गुनरुक बनाउने जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने, पटक पटक तालिमको व्यवस्था हुनु पर्ने

सहभागी भत्ता विना यस क्षेत्र काम गर्न गाह्रो छ । २०७६/०७७ को बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रमले एउटा नयाँ उजाँ दिएको महशुस गरेका छन् उत्पादन र उन्नत तरिकाको खेती गर्ने प्रविधिको विस्तारले खुसी छन् र अर्को साल परिवर्तन हुने विश्वास गरेका छन् यस्ता कार्यक्रमको कम्तिमा बाली अनुसार ३ साल सम्म बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम गर्नाले आत्म निर्भर हुनेछ भने विश्वास लागेको छ ।

बाली नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम अन्तरगत सम्झौता अनुसार भन्दा बढी काम गरेको विवरण तपशिल छ

- १) यो कार्यक्रम २०७६/५/२५ गते देखि नै फिल्ड अध्ययन किसान र कन्सल्टयान्ट बिच छलफल
- २) ब्याड छोप्ने पलास्टी २०००।- बराबरको प्रयोग भएको
- ३) जन चेतना जगाउने काम, कृषि कार्यक्रम प्रति आकर्षण गराएर भेट घाट तथा फोनको माध्यम बाट सेवा पुर्याएको
- ४) पटक, पटक भेट घाट बन्दा, फुल गोभी, आलु, मकै बाली बाहेक, तोरी, मसुरो, प्याज, लसुन, गहु र तरकारी कुखुरा पालन सहित अन्य बाली सम्बन्धि परामर्श गरीए ।
- ५) कार्यक्रम संचालन गर्ने क्रममा वातावरणको सन्तुलन मिलाएको धेरै चिसो बढेको कारण ढुनी नासक र एन्टीवायोटिक विषादी थप खरिद गर्ने काम
- ६) समुहको किसान बाहेकका किसानलाई आलु, धिउ सिमी, चौमास, काउली बन्दा आदिको विउ किसान कै लगानीमा उपलब्ध गराएको
- ७) बसन्त मौसममा लगाउने तरकारीको विउ जस्तै करेला, वोडी लौका धिरौला, राजमा आदिको विउको पोका १०० थान निशुल्क वितरण गरिएको
- ८) नहर र खेती प्रति आकर्षित गराउने काम
- ९) विउ बनाउने नया जातका विउहरू प्रविधि हरुतान्तरण गरेको
- १०) यस कार्यक्रम क्षेत्र मलमला जुरैनी वडहरा समेतका कृषकलाई उतप्रेरीत गराएको
- ११) माटो अनुसारको खेती प्रणाली सम्बन्धि जानकारी गराएको
- १२) सुर र विज्ञान कार्यक्रम सम्पन्न

वाली अनुसारको कार्यपत्रहरु

उन्नत तरिकाबाट फुल गोभी बढी फलाउने प्रविधि

फुलगोभी एउटा उन्नत जातको तरकारीमा गणना गरिन्छ। यो जति खाए पनि, खाउ खाउ लागि रहन्छ, बलको अचार, सुकुटी, फकौडा आदि बनाउन सकिन्छ, पहिले जमानामा काउलीको कुनै जात थिएन वैज्ञानिक युग बाह्र महिना हुने खालको जातहरूको विकास भयो। नेपालमा काउलीका लागि सधैं मौसम हुन्छ, हिउद तिर तराईमा र गर्मीयाममा फाल्गुन देखि चैत्र वैशाख सम्म लगाएर अषाढ देखि असोज सम्म हुन्छ, भने कात्तिक देखि फाल्गुन सम्म भित्री मधेश र तराई क्षेत्रमा यसको उत्पादन ५०० के.जी. देखि ८०० के.जी. सम्म हुन्छ। व्यवसायीक खेती गर्दा बढी खेती गर्नुपर्छ, बजार व्यवस्था यातायात नभएको ठाउँमा खेती गर्दा हिरांगी बढी हुन्छ तथा बिक्री नहुन सक्छ। काउलीमा भिटामिन ए.बी. र सी. बढी मात्रामा पाइन्छ।

हावापानी र माटो

फुलगोभी जुन सुकै माटोमा हुन्छ, जमिनको P.H. ५.५ देखि ६ P.H. सम्म हुनुपर्छ। हिउद र बसन्त ऋतुमा मधेश तराईको समतल जमिनमा हुन्छ। चैत्र वैशाख महिनामा पहाडी क्षेत्रमा हुने गर्दछ। भने खोल धर्सीमा श्रावण, भदौमा लगाउन गरिन्छ।

फुल गोभीका केही प्रगतीहरू

अगौटै जातमा, सिलवर कापं, पुसादिपावली, पुसाकेटकी, बषां र सेमनिस कम्पानिका पनि छन्, यो ७० देखि ८० दिन तयार हुन्छ। पछौटै जातमा धेरै कम्पानिहरू बजारमा आई सकेको छ। चलन चल्लीको नाममा किसानहरूले क्रमशः गिरीजा, सेमनिस, माधुरी, नाथस्वेता, ह्वाइट टप र स्नोवल १२ को नामले काठमाण्डौको स्थानीयहरूले बृद्धदछन्। र यिनी जात बाहेक अन्य जातका फुलगोभीहरू पनि अहिलेको समयमा देखिने गरिन्छ। नेपाल सरकारले पजीकृत गरिएका तरकारी बिउका पसलहरूबाट बिउ खरिद गरि लगाउदा राम्रो हुन्छ। पछौटै वाली ९० दिन देखि १२० दिन सम्म लगाउन सकिन्छ। यसको राम्रो संग मल जल, स्याहार गरियो भने कम समयमा उत्पादन हुने गर्दछ, यदी मल जल, स्याहारमा कमी आएमा उत्पादनमा बढी समय लाग्ने र उत्पादनको मात्रा घटने हुन्छ।

मल खादको मात्रा

प्राङ्गारिक मल २५ टोकमा ४ केडि डि.ए.पी- ४ के.जी युरिया (दुई पटकमा), ३ के.जी. पोटास (M.O.P) १०० ग्राम मल्टी जिन्क र ३०० ग्राम बोरेक्स अनिवार्य रूप हाल्नु पर्छ। जसमा युरिया बाहेक रूखमा शुरुमा नै राम्रो संग मिसाइदिनुपर्छ। कुनै पनि किसिमको समस्या भएमा आफ्नो नजिकैको कृषि विकास कार्यालय, किसान अगुवा, एग्री भेट व्यक्ति संग सम्पर्क राख्नुपर्दछ।

ब्याड बनाउने तरिका

जुनसुकै तरकारी ब्याड बनाउदा, कुहिएको कम्पोस्ट मल र अलकती १०० ग्राम डि.ए.पी. १०० पोटास राम्रो संग खनजोत गरि ब्याडमा मल खाद मिसाइ त्यसमा भएका भारपात हुंगा हटाई सफा गर्नुपर्छ । माटो हलुका भएपछि ब्याडको साईज ३ मिटर लम्बाई र १ मिटर चौडाई गरि माटोको सतह भन्दा १५ देखि २० से.मी. अग्लो बनाई सेतो प्लाष्टीकले चारै तर्फ बाट हावा नछिर्ने गरि छोप्नुपर्छ, जसले गर्दा त्यसमा भएका जिवाणुहरु मरेर जान्छ, र सात दिन पछि प्लाष्टीक हटाई एक दिन घाम लाग्न दिनुपर्छ, अर्को दिन चिस्यान कम भएमा हलुका पानी हजारी वा स्प्रे टंकी बाट हाल्नुपर्छ । कुटो वा औंलाले ५ से.मी. चौडाईको क्यारी बनाई एउटा एउटा दाना २ देखि ३ से.मी. गाहाराइमा ३ से.मी. दुरीको फरकमा रोप्नुपर्छ जसले गर्दा तरकारी बिरुवाहरुको वृद्धी विकास राम्रो हुन्छ ।

रोपाई गर्ने तरिका

कुनै पनि बिरुवा लगाउदा क्यारीको भाग ५० से.मी. र एक बिरुवा देखि अर्को बिरुवाको दुरी ४५ से.मी. बनाई रोप्नुपर्छ । बिरुवाको वृद्धी हुन थाले पछि हजारीले पानी हाल्नुपर्छ । बिरुवामा २ घन्टा भन्दा बढी समय सम्म पानी जम्न दिनुहदैन त्यसरी पानी जम्न दिएमा बिरुवा मर्दछ । बिरुवा लगाएको ३० देखि ३५ दिन पुगे पछि ३ के.जे. युरिया र ३०० ग्राम मल्टी जिङ्ग हाल्नु पर्दछ । बिरुवाको बरिपरी अन्य घांसहरु आउन नदिई साभको समयमा गोडमेल गर्नाले बिरुवामा किरा लाग्न दिदैन ।

रोगबाट बचाउने उपायहरु

फुल गोभीको पातमा दाग र ब्लाइट (leafs potamd light) रोग दुसीबाट सने गर्दछ । यो बिउ संगै रहन्छ, काउली समुहको सबै वालीको केही छिपिएका पातमा स-साना दानाहरु देखा पर्दछन् । यो रोग छिडै फैलिन्छ, र बाटुले आकारमा दाग देखिन्छ । यो रोग लागे पछि तलका पातहरु पहिलो हुन्छ र मर्दछन् । साथै टुप्पामा पात हरियो देखिन्छ । यो रोग दुसीको धागो (my celliym) रोग ग्रसीत सुकेको पातमा १ वर्ष १७ महिना सम्म रहन्छ । यसको माई सेलियम बिउमा पनि प्रवेश गर्दछ, हावाको माध्यमबाट छिटो फैलिन्छ । यसका लागि २६ देखि २८ डिग्री सेन्टी ग्रेडको तापक्रम यसका लागि अनुकूल हुन्छ । यस्ता सुकेका अथवा पाकेका पात बटुलेर जलाई दिनुपर्दछ ।

रोग नियन्त्रणका उपायहरु

१. प्रत्येक वर्ष एकै स्थानमा एउटे जातको वाली नलगाई घुमती वाली (Crop Rotetion) लगाउनु पर्छ ।
२. बिउलाई तातोपानी ५० डिग्री सेल्सियसमा ३० मिनेट सम्म उपचार गर्नुपर्छ, त्यस पछि बिउ प्रयोग गर्नुपर्छ ।
३. डाइथेन एम ४५ , १ ली. पानीमा २ ग्रामको घोल बनाई बिरुवाको ५ पात २/३ पटक फगी साइड विषादी छरिराख्नु पर्दछ ।

फुल गोभीमा लाग्ने किरा र नियन्त्रणका उपायहरू

(cabbage white or alal teshly) यो किरा सबै तरकारी वालीमा लाग्छ । जस्तै काउली बन्दा गोभी बो काउली, गा. गोपी र अन्य जातहरूको फुल गोभीमा लाग्छ । यस किरालाई बन्दा वा फुल गोभीको सेतो पुतली भन्दछन् अर्को पहेलो प्वाख भएका हुन्छ । यो ठुलो आकारका धेरै फिका पहेलो छापा भएको वा सेतो पुतली हो । पोथी पुतलीका अधिल्ला पखेटाहरूको माथिलो सतहमा भालेको तल्लो सतहमा दुई दुई वटा कालो धोपला हुन्छ । यो किराले बन्दा फुल गोभीको तल्लो पातमा पछिल्लो समय सम्म फुल र पछि पछि देखापर्दछ । पछि ठुलो भए पछि सबै तिर फैलिएर डाठ पात फुल सबै खाई दिन्छ , गर्मी बढन थाले पछि यो किरा देखा पर्छ । एउटा पुतलीले ८० देखि २०० सम्म पनि एउटै पातमा फुल पाछ्छ । ९ देखि १० दिनमा स - साना लाभे निस्कन्छ र पात खादै ३ देखि ४ हप्तामा शरीर धारणा गर्दछ । त्यसपछि १० देखि १२ दिनमा व्यस्क पुतली निस्कन्छ । र एक स्थान बाट अर्को स्थानमा सर्छ । हिउदमा अनुकूल अवस्था पाएमा बाच्न सक्छन । एकै मौसममा यसको दुई तिन पुस्ता जन्माउछन ।

नियन्त्रणका उपायहरू

फुलकाभी वा बन्दा लगाए पछि सधै रेखदेख गर्नुपर्छ । नुमान, स्टाच डुम, फेन फेन, धनवान, रोगर यी मध्ये कुनै एक विषादी छर्नु पर्छ । लगाएको ५० दिन भित्र १.५ डेढ एम एम प्रति ली, पानीमा मिसाइ छर्ने ५० दिन माथिका विस्वा भारमा कोराजन, फेम, हरियो ब्रान्ड भए १ एम एम ४ ली, पानीमा मिसाइ छर्ने ४ दिन पछि खादा हुन्छ । यी दुवै प्रकारको विषादी बाहेक विषादी छरे दिन देखि १५ दिन पछि खान वा बजार लै जानुपर्दछ ।

हार्वेस्टीङ्ग (वाली काटने तरिका)

बन्दा फुल गोभीको विच भाग बाहेक किनाराका पातहरू तल तिर फर्के पछि काभीको आकार सही देखिन्छ । भने काटन योग्य भएको बुझनुपर्दछ । बाहिर पठाउनु परेमा दुई तिन पातले फुल छोप्ने किसिमले काटदा यसको आकार प्रकार यथावत रहन्छ । बजार पुगे पछि पात फाल्दै बिक्री गर्दै जानुपर्दछ । बजारका लागि काउली वा बन्दा बिहानै देखि १० बजे सम्म काटनु पर्दछ यसो गर्दा १० देखि १५ प्रतिशत बजन सितको कारणले बढन जान्छ ।

धन्यवाद

मकै बाली लगाउने प्रविधि

नेपाल कृषि प्रधान देश हो जसलाई भौगोलिक आधारमा ३ भागमा बाँडिएको छ । हिमाल, पहाड र तराई आफनो आफनो ठाउँको बतावरण अनुसार विभिन्न बाली लगाई कृषकहरु आफनो जिविका चलाउनलाई खेती गर्दछन् । मकै बाली तिनै ठाउँमा हुन्छ । तापक्रमको अनुसार कहि ढिलो पाकने कहि चाडै पाकने गर्दछन् । तराईको तुलनामा पहाडमा धेरै समय लाग्छ । मकै एउटा यस्तो बाली हो, जो खद्यान्न परिपुर्ती गर्नुको साथै शारीरिक स्वास्थ्यको लागि अती लाभदायक छ । यसको धेरै परिकारहरु पनि बनाईन्छ । नेपाल कृषि प्रधान देश भएता पनि खद्यान्न परीपुर्ती हुन सकेका छैन । नेपालमा १.५ प्रतिशत उत्पादन बढदछ भने जनसंख्या २.५ प्रतिशतको दरले बृद्धी हुन्छ । यो अवस्था सधै रहयो भने सधै अन्नको अभाव भईरहनछ । त्यस कारण कुनै पनि बालीमा नयाँ प्रविधि अपनाई उत्पादन बढाउनुपर्छ । धेरै वर्ष देखी मकै बाली लगाई विभिन्न अनुसंधान गरी निकालिएको बैज्ञानिक प्रविधिमा विभिन्न जात, विभिन्न हावापानी, विभिन्न किसिमको माटोमा कसरी खेती गर्ने कुराको अवगत गराईन्छ । बैज्ञानिक प्रविधिबाट खेती गरी उत्पादन बढाउने तरीकाको छोटकरी जानकारी ।

- सबभन्दा पहिले जग्गा छनौट,
- माटोको उर्बरक जाँच गराउने,
- बिउँको उमार शक्ति जाँचे तरीका,
- बिउँ गुणस्तरीय हुनुपर्ने,
- जग्गाको तयारी,
- मलखादको सन्तुलन मात्रा,
- सिंचाईको मितव्यईता,
- गोडमेल (भारपात) नियन्त्रण,
- हेरचाह,
- रोग,किरा नियन्त्रण,
- बिउँ बनाउने प्रविधि,
- कटाई, चुटाई,
- भण्डारण गर्ने तरीका,
- यसबाट बनाउन सक्ने प्रकारहरु,
- बजार व्यवस्थापन आदी,

समयको पहिचान बालीको लागि

समय सबभन्दा ठुलो शिक्षक हो, जसले आफै पाठ सिकाउँछ, बुझ्न मात्र कमि छ । हरेक क्षेत्रमा समयको महत्व ठुलो हुन्छ । कुन समयमा कुन काम गर्ने पुर्व योजना बनाई लक्ष्य प्राप्त गर्न सकिन्छ । कृषी क्षेत्रमा खास गरी बाली लगाउनु भन्दा पहिले समयको ख्याल गनुपर्छ । कुन समयमा कुन बाली लगाउने भने बाली योजना बनाई समय अनुसारको बाली लगाउनु पर्छ । मौसमी बाली, बेमौसमी बाली, सदाबहार (वाहू मासे) बाली । खास गरेर मौसम ३ भागमा बाँडिएको छ । वर्षे (गर्मी) बैसाख देखी असोज सम्म, हिउँदे (जाडो) कार्तिक देखी फाल्गुन सम्म, बसन्ते फाल्गुन देखी बैसाख सम्म । मौसमी बालीको बेला अर्को बाली लगाउदा बेमौसमी मानिन्छ । यो लेखमा खास गरेर मकै बाली संग सम्बन्धित भएको हुनाले मकै बाली हिउँदे,

वर्षे र बसन्ते गरी तिनै सिजनमा लगाउन सकिन्छ । अगौटे र पछौटे गरी दुई थरीको बिउ हुन्छ । समयको ख्याल गरीएन भने, अगौटे जातको ठाउँमा पछौटे जात र पछौटे जातको ठाउँमा अगौटे जात लगाईयो भने बाली नराम्रो हुन्छ, नोकसान हुन्छ, त्यसकारण कुन जातको अगौटे र कुन जातको पछौटे मकै हो भनी मकै खरीद गर्दा बुझनु पर्छ । बिउ विक्रेताको राम्रो ज्ञान नभएको कारण गडबड हुन सक्छ । कहिले काही बिउ बिक्री नभएको खण्डमा ब्यपारीहरु आफनो बिउ बिक्री गर्नका लागि भुक्त्याउन सक्छन । नेपालमा मकै बाली अनुसंधान केन्द्र सँग जानकारी लिनको लागि त्यो फार्ममा सम्पर्क गरी पता लगाउन सकिन्छ, वा नजिकको कृषी विकास कार्यालय सँग जानकारी लिन सकिन्छ । चलन चलतीमा आएको मकैको जात जस्तै 10 V10, 30V11, 31Y45, 1921, 9081, रामपुर कम्पोजिट, खुमल पहेलो, अरुण १ आदी ।

माटो अनुसारको खेती प्रणाली

माटो विज्ञानको अनुसार १२ प्रकारको हुन्छ ।

बालुवा, कम बालुवा, दोमट, चिम्टयाईलो, अत्यधिक चिम्टयाईलो तर अनुभवको आधारमा नेपालमा ३६ प्रकारको माटो पाईन्छ । सबै प्रकारको माटोमा बाली हुन्छ तर सबै सन्तोष जन्क हुदैन । बालुवा बगर माटोमा लौकी, तरबुजा, काको, फर्सी आदी हुन्छ । कम बालुवामा आलु सुथनी, तरुल, पिडालो तथा तल फलने माटो मुनी सबै खाले बाली राम्रो हुन्छ । तर मकै बाली थोरै खेती हुन्छ, त्यस कारण माटोको पहिचान गरेर खेती गर्दा ठीक हुन्छ । दोमट माटोमा सबै खाले बाली हुन्छ । मकै, गेहु, आलु, केराउ, सिमी, दलहन, तेलहन, उखु, धान आदी राम्रो हुन्छ । चिम्टयाईलो माटोमा उखु, मकै, मुहु, बोडी, मसुरो, केराउ, चना अथवा सबै किसिमका दाल बाली हुन्छ । अत्यधिक चिम्टयाईलो माटोमा धान बाली बाहेक दाल बाली अलि अलि हुन्छ । यस्ता जमिनमा सबभन्दा राम्रो माछाको लागि पोखरी बनाउनु राम्रो हुन्छ । यस्ता माटोले ईट, भाडा कुडा बनाउन उपयुक्त हुन्छ । पहाड भिर पाखामा त रुख लगाउदा राम्रो हुन्छ वा बेमौसमी तरकारी बाली राम्रो हुन्छ र नगदी स्रोत बढछ । अत्यधिक बालुवामा रुख लगाउनु परेमा २ फिट खाडल खनी दोमट माटो करीब ५० के. जी. हालेर रुख रोपदा ठिक हुन्छ, पछि पात पतीङ्गर बाट माटो बन्दै जान्छ । अत्यधिक चिम्टयाईलो माटोमा रुख लगाउनु परेमा २ फिट खाडल खनी दोमट माटो करीब ५० के. जी. हालेर रुख रोपदा ठिक हुन्छ । केही हद सम्म चिम्टयाईलो माटोको लागि रबी हिउँदे बाली लगाउदा ५० के. जी. देखी १०० के. जी. सम्म धानको भुस वा स मिलको काठको चिरानी धुलो खेत खन जोत गर्ने बेलामा मिसाईदिनाले ३ महिना सम्म माटो फुको हलुका हुन जान्छ, किनकी भुस छिटो कुहदैन र माटो कसिन पाउदैन । ३ साल सम्म लगातार ढैचा हरियो मलको रुपमा लगाउदै गयो भने माटो उर्बरक शक्ति प्राप्त गर्नुको साथै माटो हलुका हुन जान्छ । सिंचाई सुबिधा नभएको ठाउँमा बोट बिरुवाको खेती गर्दा राम्रो हुन्छ ।

जरगा छनौट मकै बालीको लागि

जमिनको छनौट गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरुमा जमिन सम्म मिलेको दोमट र हलुका बालुवाई दोमटमा सबभन्दा राम्रो हुन्छ । चिम्टयाईलो माटोमा अलि ढिलो हुन्छ । काम गर्न गाह्रो हुन्छ । पानीको निकास हुनुपर्ने, पानी लगाउदा लाग्ने र सुखाउन खोज्दा सुख्ने खालको जमिन हुनुपर्छ । चाहिने मात्रा भन्दा बढी पानी जम्यो भने उत्पादनमा कमी हुन्छ । मकै बालीमा पानी जम्यो भने बोट भन थाल्छ, तथा सोहै कमजोर भएर उत्पादन कम हुन जान्छ । माटो कसिएर माटो कडा हुन जान्छ, जस्ले गर्दा बाली बिरुवाको खाना बनाउने काम रोकिन्छ र बृद्धी विकास सन्तोषजन्क हुदैन । त्यसकारण सबभन्दा पहिला उपरोक्त लेखिएको कुराहरु माथि ध्यान दिनुपर्छ । माटोको पि.एच.कम से कम ५ देखी ६ सम्म हुनुपर्छ ।

बैज्ञानिक तरीका बाट बन्दा गोपी बढी फलाउने प्रविधि

बन्दा गोपी एउटा वजन बढी मुल्य प्रति १ कडा २० किउण्टल सम्म फलाउन सकिन्छ, अगोटे लगाउदा बढी मुल्य बिक्री हुन्छ रुपैया धेरै हुन्छ, आर्ली भेराइटी लगाउदा छिटो हुने, तर बेमौसमी भएमा उत्पादन ८, १० किउण्टल मात्रै हुन्छ, व्यवसायिक खेती गर्दा नाफा भनेको, कि धेरै उत्पादन लिन कि धेरै फलाएर धेरै पैसामा बिक्री गर्नु, राम्रो जातको बन्दा गोपीको बीउ सधै प्रयोग गर्नुपर्छ, यसलाई तरकारी, सलाद, साग र भेज ममो बनाउन सकिन बन्दालाई अंग्रेजीमा **Cabbage** भनिन्छ, भने यसको भानसपतिक नाम **Brassica Lvarcapitata** हो, यो (कृषी फेरा) **Cruciferae** परिवारमा पर्छ, यसको उत्पादन प्रति ग्रीस र रोम भन्ने बैज्ञानिकहरुको भनाई छ, नेपालमा यसको खेती बाह्रै महिना गरिन्छ, यसको खेती बाट निकै लाभ लिएको कृषकहरुको भनाई छ नयाँ प्रविधि बाट खेती गराउदा बढी फलन गई बिदेश निर्यात गर्न सकिन्छ, बन्दामा खास गरेर भिटामिन ए.बी_१, बी_२ र सी बढी मात्रामा पाईन्छ यसलाई बढी प्रयोग गर्दा पेटको कब्जीयत आखाको रोसनी बढाउने काम पनि गर्दछ ।

४

हावा पानी र माटो:-

बन्दा गोपीको खेती जुन सुकै माटोमा फल्छ, जमिनको पिएच ५.५.६ सम्म हुनुपर्छ हिउँद र बसन्त ऋतु सम्म मधेस तराईको समतल भूमिमा हुन्छ भने चैत वैशाख महिनामा पहाडमा हुन्छ, खोच बेसी श्रावण भदौ लगाईन्छ ।

बन्दाका केहि प्रगतीहरु:-

१. गोल्डेन एकर, प्राईड अफ इन्डीया, सटन स्नोबल, नवील, सागो, स्प्रेस स्नोमेस्टी आदि जातहरु छन् मौसम अनुसार एग्रोभेटले त्यहि विउ विकी वितरण गर्दछ, सल्लाह लिएर गर्नुपर्छ वा कृषि प्राविधिज्यू सँग सम्पर्क राख्नुपर्छ

२. अगुवा किसान संग बढी ज्ञान हुन्छ । हाईब्रीड जातमा पर्ने, ग्रीनकोरनेट, यो जात र चेप्टो अकारको हुन्छ, ७०, ८०, ९० दिनमा तैयार हुन्छ, यो जातमा जरा र डाठ गल्ने रोग लाग्छ, ग्रीन स्टोन यो जात हरियो पात भएको गोलो आकारमा छिटो हुन्छ,

३. नेपालमा यो बन्दा ५०-६० दिनमा तयार हुन्छ,

४. N.S 25 यो जातको बन्दा गोलो र हरियो हुन्छ बेर्ना लगाएको ८० दिनमा तैयार हुन्छ, ग्रीन किड, ग्रीन काउन, सनोबल यी जातहरु १ के.जि, २ के.जि सम्म हुन्छ सलादको लागी राम्रो हुन्छ,

मलखाद:-

प्रारङ्गारिक मल २५ डोका डी.ए.पी, ४ यूरीया, ४ पोटास, ३ के.जि र मल्टीनिन्क ५०० ग्रामको आवश्यक पर्छ राम्रो स्याहार भए पछि छिटो राम्रो उत्पादन दिन्छ ।

ब्याड बनाउने तरिका:-

जुन सुकै तरकारीको ब्याड बनाउदा, कुहिएको कम्पोस्ट मल र अलिकति १०० डी.ए.पी. पोटास १०० ग्राम राम्रो खन जोत गरि ब्याडमा मलखाद मिसाइ, त्यसमा भएका भारपात भीकी हलुका माटो बनाउने र ब्याडको साईज ३ मीटर लम्बाई र १ मीटर चौडाई माटोको सतह भन्दा १५, २० से.मि सम्म डयाङ्ग बनाई सेता प्रलास्टीकले चारै तिर बाट हावा नछिर्ने गरि छोपी राख्नाले त्यसमा भएका जिवानुहरु मरे र जान्छ, सात दिन पछि प्रलास्टीक हटाई एक दिन घाम लाग्न दिने अर्को दिन चिस्यान बनाउन पानी हजारीले छर्नु पर्छ,

कुटो वा औलाले ५, ६ से.मि चौडा र २ इन्च भने ५ से.मि भन्दा गहिरो विउ पर्ने गरी कोरेको लाईनमा १,१ दाना हातले रोप्नाले विउको उमार तथा वृद्धी विकास राम्रो हुन्छ ।

रोपाई गर्ने तरिका:-

बोट देखि बोट ४५ से.मि *५० से.मि चौडा क्यारी बनाई रोप्नु पर्छ, बोट जाँगनथाले सम्म हजारीले पानी दिई रहनु पर्छ, एक हप्ता पछि फोहरा सिंचाइ तथा मोटर बाट सिंचाइ गर्नु पर्ने छ, २ घण्टा भन्दा बढी पानी जम्दा बोट मर्दछ, सिंचाइ माध्यान दिनु आवश्यक छ, ३०, ३५ दिन पुगे पछि ३ के.जि यूरीया र ३०० ग्राम मल्टी जिन्क मिसाएर बेलुका छनुपर्छ, गोडमेल गरी बारी सफा राख्नाले किरा कम लाग्छ

हाल लगाईएको बालीको हाँगा, बिँगा, पात आदी बाट लक्षण पहचान गरी टपड्रेस वा स्प्रे गरेर चाहिने तत्व पुरा गर्न सकिन्छ । शुरुमा तत्वहरु हल्लेको र पछि हालेको फरक पर्छ । शुरु देखी बलियो हुन्छ, पछि हाले १०० प्रतिशत काम लाग्दैन, तब सम्म बिरुवाको अवस्था कमजोर भईहाल्छ । हुन त जमिनको शक्ति, साईकलको चाल र मानिसको दिमाग नान्ने यन्त्र छैन, काम चलाउ हुन सक्छ ।

मल खाद ६ प्रकारको हुन्छ

(१) रसाईनिक मल :-

रसाईनिक भनेको रसायन क्रिया बाट बन्ने मललाई रसाईनिक मल भनिन्छ । बिरुवालाई चाहिने १६ तत्वहरु रसाईनिक मलमा पाइन्छ । यो मलको प्रयोग गर्नाले बिरुवामा तुरुन्त परीवर्तन ल्याउछ । संसारमा ठुलो शक्ति भएको रसाईनिक मल हो । यो मलको प्रयोग गर्नाले प्रत्येक २,३ साल पछि डोज बढदै जान्छ । जमिनको शक्ति हास हुदै जान्छ । रोग र किरा बढी लाग्छ । स्वादमा पनि असर पर्छ । सके सम्म यो मल प्रयोग नगर्न राम्रो हुन्छ । बाध्यताबस प्रयोग गर्नुपरयो भने सन्तुलित मात्रामा हाल्नुपर्छ । बाली चक्र प्रणाली अपनाई साथै हरियो मलको प्रयोग २,३ सालमा कम से कम हाल्नुपर्छ । नत्र भने जमिन बन्जर हुन्छ वा मरुभुमी पनि बन्न सक्छ । मकै खेतीको लागी रसाईनिक मल ३ के.जी.डि.ए.पी., १.५ के.जी.पोटास, ७५० ग्राम युरिया, ३०० ग्राम जिन्क र ३०० ग्राम बायोजाइम पहिलो पटक खनजोत गर्ने बेलामा प्रयोग गर्ने । किराहरुको बढी आक्रमण भए ३०० ग्राम फयुराडाँन, ३०० ग्राम केलडाँन वा ७५० ग्राम मालाथिएन प्रयोग गर्ने । दोस्रो पटक ४ वा ६ पातको मकैको बोट भएपछि सिंचाई गरेर ३ के.जी. युरिया छर्ने । तेस्रो पटक मकैको बोट ९ वा १० पातको मकैको बोट भएपछि सिंचाई गरेर २ के.जी. युरिया छर्नु पर्छ । धनचमरा आउने बेलामा आवश्यकता अनुसार युरिया छर्नु पर्छ । मकै हुर्कन छिटो बृद्धि विकास गर्नलाई नाइट्रोजनको बढी आवश्यकता पर्दछ । युरिया जहिले पनि छर्दा साभक्तिर छर्ने बढी काम गर्छ । घाममा छर्दा केही मात्रामा उडेर जान्छ ।

(२) प्राराङ्गरीक मल :-

प्राराङ्गरीक मल भनेको प्राण भएको वस्तु बाट प्राप्त भएको मल लाई प्राराङ्गरीक मल भनिन्छ ।

(३) जैबिक मल :-

जैबिक मल भनेको बैज्ञानिक प्रविधि बाट निकालिएको जिवाणु जसले मल तयार गर्दछ ।

त्यही तयार गरीएको मल लाई जैबिक मल भनिन्छ ।

(४) भर्मी कल्चर मल :-

पुरानो सडेगलेका पात पतिङ्गर तथा गाईबस्तुको दिसा पिसाब लाई सेड बनाई त्यस क्षेत्रफलको आधारमा गड्यौला(चाली)राखेर बनाएको मललाई भर्मी कल्चर मल भनिन्छ ।

(५) हरियो मल :-

हरियो घाँस पात बोट बिरुवाबाट तयार गरीएको मललाई हरियो मल भनिन्छ । जस्तै ढैचा, सनपात र मुङ्ग आदी ।

(६) अजोला :-

पानीमा हुने रातो रंगको घाँसबाट तयार गरीन्छ, जसमा नाइट्रोजन मात्रै हुन्छ । दाल बाली :-

दाल बालीको जरामा रहेको गिरखाहरु बाट प्राप्त मललाई जैबिक तथा हरियो मल भन्न सकिन्छ । राईजोबिम, मिलिलातो, स्लोब्लाईजिङ्ग, एजोक्टाबेटर नामको ब्याक्टेरिया पाईन्छ ।

रोग बाट बाचन उपाय:-

बन्दा मा पातको दाग र बलाईट (Leafs Potand Light) यो रोग दुसीवाट सर्ने रोग हो, यो विउ संग रहन्छ, काउली समूहको सबै बालीको केहि छिपिएको पातमा ससाना दानाहरु देखा पर्दछन, यो रोग छिटै फैलीन्छ र बाटुले आकारमा दाग देखिन्छ, यो रोग लागे पछि तलका पात पहिलो हुन्छ र भर्दछन माथि टुपामा पात हरियो देखिन्छ, यो रोग दुसीको धागो (Myceliym) रोग ग्रसीत सुकेको पातमा १ वर्ष देखि १७ महिना सम्म बाचन सक्छ, यसको माईसेलियम विउमा पनि प्रवेश गर्दछ, हावाको माध्यमबाट छिटो फैलीन्छ, यसका लागि २६-२८ डीग्री सेन्टी ग्रेडको ताप यसका लागि अनुकूल हुन्छ, यस्ता सुकेका अथवा पाँकेका पात बटुलेर जलाई दिने ।

रोग नियन्त्रण गर्ने उपाय:-

१. प्रत्येक वर्ष एकै स्थानमा एउटै जात नलगाई घुमति वाली (Crop Rotetion) लगाउनु पर्छ
२. विउलाई तातो पानी ५० डिग्री सेलसियसमा ३० मिनेट सम्म उपचार गर्नु पर्छ त्यस पछि विउ प्रयोग गर्नु पर्छ
३. डाईथेन एम ४५ १ ली. पानीमा २ ग्रामको घोल बनाई विरुवाको ५ पात भए देखि २,३ पटक फंगीसाइ विषादि छरी राख्नु पर्छ,

बन्दा गोपीमा लाग्ने किरा र नियन्त्रण उपायहरु:-

Cabbage White orlal Tesfly यो किरा सबै तरकारी बालीमा लाग्छ जस्तै काउली, बन्दा गोपी, ब्रोकाउलीको गाठ गोपी, चाईनीज बन्दा आदिमा सम्म लाग्छ, यस किरालाई बन्दा गोपीको सेतो पुतली भन्दछन र अर्को पहिलो प्वाख भएको हुन्छ, यो ठूलो आकारका धेरै फिक्का पहिलो छापा भएको वा सेतो पुतली हो, पोथी पुतलीका अधिल्ला पखेटाहरुको माथिल्लो सत्तहमा र भालेको तल्लो सत्तहमा दुई दुई वटा कालो थोपला हुन्छ, यो किराले बन्दा वा फुल गोपीको तलो पातमा पछिल्लो समय फुल र पछि, पछि गएर लार्माहरु बथानको रुप पातहरुको तल माथि देखि नै थाल्छ, र ठूलो भए पछि सबै तिर फैलीएर डाठ, पात फुल सबै खाईदिन्छ, गर्मी बढ्न थालेपछि यो किरा देखा पर्दछ, एउटा पुतलीले ८० देखि २०० सम्म पनि एकै पातमा फुल पार्दछन, ९, १० दिनमा ससाना लाभेनिस्कनछन र पात खादै ३,४ हप्ता धारण गर्दछ, त्यस पछि १०, १२ दिनमा ब्यसक पुतली निस्कन्छ, र एक स्थान वाट अर्को स्थानमा सर्दछ, हिंडदमा अनुकूल अवस्था पाएमा बाचन सक्दछन एक मौसममा यसले दुई तीन पुस्ता जनमाउछ,

नियन्त्रणका उपायहरु:-

बन्दा लगाए पछि सधै रेखदेख गर्नुपर्छ, नुभान, स्टार्च, डुम, फेनफेन धनवान, रोगर यी मध्य कुनै एक विषादि बन्दा लगाएको ५० दिन भित्र १.५ एमएल प्रति ली. पानीमा मिसाई छर्ने, ५० दिन भन्दा माथिका विरुवा भएमा, कोराजन, तथा फेम, हरियो ब्रान्ड भए १ एम.ल ४ ली. पानीमा मिसाई छर्ने ४ दिन पछि खादा हुन्छ, यो दुई प्रकारको विषादि बाहेक अर्को छरेको दिन देखि १५ दिन पछि खान वा बजार लैजानुपर्छ ।

हार्वेस्टीङ्ग (बाली काटने तरीका)

बन्दा वा फुल गोपीको बीच भाग बाहेक किनाराका पातहरु तलतिर फर्के भएमा बाली काटने योग भएको बुझनु पर्छ, बाहिर पठाउनु पर्ने भए दुई तीन पात राखी लैजानाले फुल वा बन्दाको छेती हुदैन बजार पुगेपछि बाहिरका पात फाल्ने, राम्रो हुन्छ, भन्डारण गर्नु परेमा ० डीग्री चिस्यानमा राख्दा २० देखि ३० दिन सम्म बचाउन सकिन्छ ।

बाली चक्र :-

धुमती बाली लगाएर उबरा शक्ति बढाउन र रोगधाम गर्न सकिन्छ । कुनै बाली २ साल भन्दाबढी लगाउनु हुदैन, तेस्रो साल देखी उत्पादन घटन थाल्छ रसाईनिक किया बाट बनेको मल जस्तै डि. ए. पी., सिङ्गल सुपर फस्फेट, डबल सुपर फस्फेट, ट्रिपल सुपर फस्फेट । यो मलमा फासफोरस र नाईट्रोजनको मात्रा पाईन्छ । कम्पनीले उक्त मात्रा मलको बोरामा लेखेको हुन्छ । कसमा कुन तत्वको मात्रा कति है भन्ने कुरा पढेर पता लगाउनु पर्छ । यसले बाली बिरुवाको विकासमा मदत गर्छ, बोट दरो बनाई फुल खेलमा मदत गर्छ ।

एमोनियम सल्फेट :-

यो मललाई चिनी मल पनि भन्ने चलन छ । यसमा नाईट्रोजन र सल्फर पाईन्छ । जसले हरियो बनाउनुको साथै सल्फर तत्व पुरा गरी दुध भने काममा मदत गर्दछ । बालीको अवस्था हेरी आवश्यकता अनुसार बढीमा ३ के. जी. हालिन्छ ।

म्युरेट अफ पोटास :-

म्युरेट अफ पोटास नुन र खुर्सानीको धुलो जस्तो रातो र सेतो देखिन्छ । यसले गेहु लगाएत अन्य बालीहरुमा राम्रो प्रभाव पार्दछ । मलखादको सन्तुलन मिलाउने । बिरुवा लाई चाहिने तत्वलाई सकिय बनाई प्रदान गर्ने । बोट बिरुवालाई दरो बनाउने । रोग साँग लडने क्षमताको अभिवृद्धी गर्ने । दाना पोटिलो र स्वादिलो बनाउने । दानामा एक प्रकारको चमक बनाउनुको साथै बालीलाई एक नास पकाउने काम गर्दछ । खडानमा २ के. जी. र तरकारीमा ३ देखी ५ के. जी. सम्म हाल्दा बेस हुन्छ ।

जिन्क सल्फेट :-

बाली बिरुवालाई बढन, हुर्कनमा जिन्क सल्फेटले मदत गर्दछ । यसको कमिले हुने खैरो रोगलाई नियन्त्रण गर्दछ । यसको कमी भएमा बिरुवाको बृद्धी विकास रोकिन्छ । यो सानो (सुक्ष्म) तत्व हो, तर ठुलो काम गर्दछ । अरु जुन सुकै मल खाद हालेता पनि जिन्कको कमी छ, भने माटोमा भएको तत्व बालीले लिन सक्दैन । यो तत्वलाई बढीमा ७०० र कम्तीमा ३०० ग्राम प्रती कट्टाको दरले हाल्नु पर्छ । यसलाई ग्रोथिङ्ग (गाज हाल्ने) बेलामा अथवा कुनै अवस्थामा कमी देखा परयो भने स्प्रे मेसिन द्वारा ५ ग्राम चुना र ५ ग्राम जिन्क लाई घोलेर स्प्रे गर्नु पर्छ । यसलाई माटो जाँच अनुसार हाल्दा बेस हुन्छ । बाली लगाउनु भन्दा पहिला हाल्नु पर्छ । डि. ए. पी. र जिन्क सल्फेट एक साथ हाल्नु हुदैन, किन कि रिएक्सन गर्दछ र कुनै खादले आफनो काम गर्दैन । चुना (कैलसियम) :-

चुना एउटा सुक्ष्म तत्व हो । चुना दुई प्रकारको हुन्छ । एउटा घर पोल्ने, अर्को कृषि चुन भनिन्छ । यो बजारमा पाईदैन, एग्रोभेटमा पाईन्छ । कृषिमा प्रयोग हुने चुन भनेर किन्नु पर्छ । यसले अमलियपना र क्षारीयपना लाई सन्तुलन मिलाउछ । माटोको पि. एच. मात्रा कम भएमा उत्पादनमा हास आउँछ । यसको सही प्रयोग माटोको जाँच अनुसार सिफारीस गरीएको मात्रामा हाल्दा राम्रो हुन्छ । १० देखी ५० के. जी. प्रति कट्टा हाल्न सकिन्छ । बाली लगाउनु भन्दा १ महिना पहिला खेत जोत्ने बेला छरेर राम्रो साँग मिसाउनु पर्छ । हावा हुरी आएको बेला यसलाई राम्ररी छर्न सकिदैन । यो एक प्रकारको माटोमा भएको बिकार हटाउँछ । उबरा बढाएर बालीलाई ठिक पार्छ ।

मोलिब्डनम :-

यो एक प्रकारको धुलो जस्तो पदार्थ हो । बाली बिरुवा हुर्कन बढन र स्वस्थ राख्नमा मदत गर्दछ । यो तत्वको कमी भएमा पात बटारिने, गुज गुज जस्तो देखिने, बिरुवाको पात

नै राम्रो भएन भने खाना बनाउन गाह्रो भएकै कारणले विरुवाको पात बाट संकेत दिन्छ । यसको कमी भएमा प्रस्ट रुपमा सुती, मकै, काउली, रायो, खुर्सानी आदी बालीमा देखिन्छ ।

सल्फर :-

एक प्रकारको धुलो हुन्छ, बजारमा सजिलै सँग पाईन्छ । यसको कमी भएमा फुल झर्नु, दाना पुष्ट नहुनु । यसले फुल र दुध भने काम बढी गर्नुको साथै बाली विरुवालाई स्वस्थ बनाउँछ । यो तत्व जुन सुकै बालीमा राम्रो काम गर्दछ । यसले सबभन्दा बढी तेल आउने बाली जस्तै तोरी, सरसो, रायो काउली खुर्सानी आदी बालीमा अनिवार्य रुपले हाल्नु पर्छ । दाना चौरी पर्नु, सानो हुनु यसकै कारण हो । आवश्यकता अनुसार यसको प्रयोग ३०० ग्राम देखी ५०० ग्राम सम्म बुआई गर्ने बेलामा हाल्नु पर्छ । बुआई गर्ने बेलामा हाल्न सकिएन भने डस्ट भए २ ग्राम भोल भए १.५ देखी २ एम. एल. प्रति लि. पानीमा मिसाई स्प्रे गर्नु पर्छ ।

कप्पर :-

यो पनि एक किसिमको सुक्ष्म तत्व हो । यसले बाली विरुवालाई स्वस्थ राख्न मदत गर्दछ । माटोमा भएको हानीकारक किरालाई केही हद सम्म नियन्त्रण गर्दछ । फंगीसाईड बाट पनि बचाउन मदत गर्दछ । माटोमा भएको खनिज तत्वलाई घुलनसिल बनाई विरुवालाई प्रदान गर्दछ ।

मैग्नेसियम, मैगनिज :-

यो दुबै तत्व विरुवालाई आवश्यक पर्ने तत्व हो । यसले हरितकण बनाउन मदत गर्दछ । यसले बालीलाई अरु मलको तुलनामा छिटो हरियो बनाउँछ । माटोमा रहेको तत्वलाई सक्रिय बनाई बालीलाई प्रदान गर्दछ । यो हाले पछि युरिया जस्तै हरियो बनाउँछ । तर यसको असर धेरै दिन सम्म रहदैन ।

बोरन, बोरेक्स :-

यो पनि एउटा सुक्ष्म तत्व हो । यसले बाली विरुवालाई धेरै मदत गर्दछ । यसको कमी भएमा फल फाटनु, डाठमा फुको हुनु, फल झडनु आदी । यसको प्रयोग प्रत्यक्ष रुपमा काउली, बन्दा कोभी, ब्रकाउली, मुला, आलु र फलहरुको दाना निम्बु, जुनार, अनार, लिची, आँप लगाएत सबै बालीमा फल मजबुत गर्दछ । यसलाई ३०० देखी ५०० ग्राम सम्म बुआई भन्दा पहिला छर्ने ।

आईरन :-

आईरन तत्वको कमी भएमा बोट विरुवा सुख्ने, बिद्धी बिकास रोकिने, कम हरियो हुने, केही दिन सम्म त्यही अवस्था रहने हो भने पछि उत्पादन घटने, यसको कमी धान बालीमा बढी देखिन्छ ।

क्लोरीन :-

यो पनि एउटा सुक्ष्म तत्व हो । यसको कमी छिटै पहचान हुदैन । विरुवाहरुमा हरितकण (क्लोरोफिल) तयार गर्न मदत गर्दछ । यस्ता सुक्ष्म भन्दा सुक्ष्म तत्वहरु विरुवालाई १०५ प्रकारको आवश्यक पर्दछ । यो सबै तत्व हाल्न जरुरी छैन । धेरै जसो तत्व माटो, हावा र पानी बाट प्राप्त गर्दछ । हावा बाट ३ प्रकारको तत्व अक्सिजन, हाईड्रोजन र कार्बन प्राप्त गर्दछ । १४ वटा तत्व विरुवाको लागी आवश्यक छ । जम्मा १७ वटा तत्वको जरुरी पर्दछ । बोट विरुवाको डाठ, पात हेरेर यसको कमी पता लगाउन सकिन्छ । सबै भन्दा राम्रो माटो जाँच गराए पछि हन्छ ।

उपरोक्त लेखिएको तत्व हाले पछि बाली पुर्ण रुपमा स्वस्थ र बढी फल्छ । यी सुक्ष्म तत्वहरुलाई समिस्रण गरी छर्नाले बढी प्रभावकारी हुन्छ । यस्ता समिस्रण गरी तयार गरीएको मललाई मल्टीप्लेक्स भनिन्छ । फासफोरस, नाईट्रोजन र पोटास बाहेक मल्टीप्लेक्स कम्पनी बाट बजारमा आउँछ । यो डस्ट, पाउडर र भोलमा आउँछ । जमिनमा छर्ने

३०० देखी ५०० ग्राम सम्म, पाउडर २ ग्राम प्रति लि. पानीमा र भोल २ एम. एल. प्रति लि. पानीमा मिसाएर छर्नु पर्छ । १ कठामा १५ देखी २० लि. पानी चाहिन्छ ।

पानी एउटा अमूल्य वस्तु हो । पानी नचाहिने संसारमा कुनै जिव वा बन्सपती छैन । बाली बिरुवामा पनि यसको ठुलो योगदान छ । खास गरेर मकै बाली लगाउदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु, मकै रोपाई गर्ने बेला चिस्यानको मात्रा कम भएमा बिउँ नउभने, सिंचाई गरेर लगाउदा ढिलो हुने, त्यस्ता अवस्थामा खेत खन जोत गरी मल खाद पानी हालेर हेंगा लगाई मकै बिउँ रोपाई गर्दा चिन्ता लिनु पर्दैन । बाक्को रहनका साटा सन्तोष जन्क उत्पादन भएको पाईएको छ ।

पहिलो सिंचाई :-

मकै ४,५ पातको भएपछी सिंचाई गरी पानीको निकास दिनु पर्छ । बढी पानी निकालनु पर्छ । आठ घण्टा भन्दा बढी पानी जम्यो भने बालीमा पानीकै कारण उत्पादनमा हास आउँछ ।

दोस्रो सिंचाई :-

मकै ४,५ पातको भएपछी सिंचाई गर्ने ।

तेस्रो सिंचाई :-

मकैको धनचमरा निस्कने बेलामा ।

चौथो सिंचाई :-

मकैको घोघामा दाना समाउने बेलामा ।

सिंचाई चाहिन्छ कि चाहिदैन भने खेतमा जाने हातले माटो कोटयाउने, मुठी बाध्ने डल्लो छ भने पानी चाहिदैन, डल्लोको सट्टा फुटेको छ भने पानी हाल्ने तर यो फर्मुला सबै बालीमा लागु हुदैन ।

गोडमेल (भारपात) नियन्त्रण

मकैको रोपाई भएपछी ३ दिन भित्र ऐट्राजिन ८० प्रतिशत डब्लु.पी. बिषादी प्रयोग गरी भारपात नियन्त्रण गर्न सकिन्छ । जसलाई बजारमा ऐट्राहित, रसजिन, आदीको नामले पाईन्छ । उल्लेखित बिषादी प्रयोग गरे पश्चात पनि भारपात देखिएमा गोडमेल गरेर निकालनु पर्छ । कम्पनीको नियमानुसार बिषादीको मात्रा प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

हेरचाह

बाली बिरुवालाई नियमित हेरचाह गर्नुपर्छ । बाली बिरुवा सँग कुरा गर्नु पर्छ । उसले आफ्नो स्वभाव अनुसार हामी सँग कुरा गर्दछ । पानी हाल, रोगकिरा नियन्त्रण गर, भारपात गोडमेल गर, पाके छु घर लैजानु भन्दछ । असल किसानको पहिचान पानी र माटो सँग खेल्ने, बिरुवाको कुरा सुन्ने र समय परस्थिती अनुसार काम गर्ने ।

रोग, किरा नियन्त्रण

रोग :-

रोग भन्नाले समान्य अवस्थालाई असमान्य अवस्थामा पुरयाउने स्थिति लाई रोग भनिन्छ । रोग बिभिन्न

कारण बाट हुन सक्छ ।

- बाताबरण
- बंसानुगत
- कुपोषण
- हाईपोषण

हावा पानी :-

आलु चिसो हावा पानीमा राम्रो हुन्छ तर तुसारो न्यूम मात्रामा सहन्छ, प्रकाशको अवधि १०.१३ घण्टा सम्मको आवश्यक पर्छ आलुको दाना विकाशको लागि १५-१८° सेल्सीयस भन्दा माथि हुन गएमा दानाको वृद्धि विकाश रोकिन जान्छ, तसर्थ आलु दानाको वृद्धि विकाशको लागि रातको तापक्रम १८-२०° सेल्सिएस हुनुपर्छ, बिउ उम्रन ८° से. हुनुपर्छ मौसम साफ नभई धेरै चिसो बढ्छ र आकाशमा बादल हुन्छ डरुवा रोग लाग्ने सम्भावना हुन्छ, साधारणतया ६०, ७०% सम्मको सापेक्षित आर्द्रताको अवस्थामा आलु बालीका लागि राम्रो हुन्छ ।

माटो :-

क) आलु बालीमा दाना लाग्ने भएको दोमट र हलुवा बालूवाइँ माटोमा बढी फसटाउछ, चिमटिलोमा आलु बाली राम्रो हुन्छ ।

ख) चिम्याईलो भएमा एक कठ्ठा खेतमा ५० के.जी. भूस काठ भुस छरेर खन जोत गर्दा माटोलाई फुसो हलुवा बनाउछ, काम चलाउ हुन्छ ३, ४ पटक खन जोत गरी ढाल्लाहरु फुटाई मसिनो वुर वुराउदो माटो बनाउनुपर्छ जुसले गर्दा आलु दाना बढनुको साथै बोटको राम्रो वृद्धि विकास हुन्छ ।

बिउका स्तरहरु :-

प्रजनन विउ, त्यस पछि मुल विउ तेश्रो पुस्तामा प्रमाणीत विउ हुन्छ, ४, ५ पुस्ता भए पछि आलुको कम हुन थाल्छ, शुद्ध विउ नै प्रयोग गर्नुपर्छ, रोग किरा नलागेका राम्रो आकुरा आएको रोज्नु पर्छ ।

नेपाल सरकार आलु विकास अनुसन्धान केन्द्र खुमलटार काठमाण्डौले सिफारिस गरेका केहि जातहरु :-

१) कुफुरी सिन्दुरी, २) कुफुरी ज्योती, ३) डिजिरे, ४) जनकदेव, ५) खुमलसेते, ६) खुमल रातो, ७) कार्डेनल, टी.पी.एस र पिमिएस र लोकल जातहरु यी सबै प्रकार आलुका जातहरु, ९०, १०० दिन देखि ११० दिन तैयार हुन्छ सुस्याहार राम्रो भएमा ५, ७ दिन पहिले नै भई हाल्छ, T.P.S. आलु सब भन्दा बढी फल, P.V.S. रोग मुक्त हुन्छ, ४, ५ वर्ष सम्म लगाउन सकिन्छ तर प्रत्येक साल रोगी बोट निकाल्दै जानुपर्छ विउ आलुको साईज १० ग्राम देखि २० ग्राम सम्मको हुनुपर्छ T.P.S., ५ ग्राम देखि १० ग्राम, दोस्रो मध्यम साईज १० ग्राम देखि १५ ग्राम सम्मको उपयुक्त हुन्छ ।

बिउदर :-

उन्नत जातका आलुको दाना ठूलो छ भने ५०, ६० के.जी. १ कठ्ठामा लाग्छ, भने T.P.S., १० देखि १५ के.जी. प्रति कठ्ठामा लाग्छ ।

बिउ उपचार :-

बिउ उपचार गर्दा डाईथेन एम ४५, र बोरेकस २.२ ग्रामको दरले पानीमा घोल बनाई विउलाई भिजाउनु पर्छ, तीन ४ मीन्ट डुवाइ निकाले र छायामा सुखाई राम्रो आकुरा आए पछि रोपनु पर्छ ।

• किरा बाट रोग लाग्छ ।

रोगहरुलाई बतावरणले धेरै सहयोग गर्दछ । बतावरणको सन्तुलन बिग्रियो भने कुनै समयमा कुनै बालीमा रोग लाग्न सक्छ । बतावरण कै कारणले किराहरु सक्रिय भई रोग सार्ने काम गर्दछ । कुनै पनि रोग लाग्दा राम्ररी बिचार गर्नु पर्छ, र पता लगाउनु पर्छ कि कुन कारणले कस्तो रोग लागेछ, त्यस अनुसारको उपचारार्थ बिषादीहरुको प्रयोग गर्नुपर्छ । आफु अनभिग्य भएमा कृषी बिकास शाखा कार्यालय अथवा अनुभवी व्यक्ति संग राय लिनु पर्छ । जति सानो किरा हुन्छ, त्यति नै खतरनाक हुन्छ । जस्तै भाईरस, बैक्टेरीया, फंगस लाग्ने जिवाणु यी सबै एकदमै सानो हुन्छ । आँखाले हेर्न सकिदैन । रोगको लक्षण अनुसार बिषादी प्रयोग गर्नु पर्छ । बिषादीको मात्रा प्रयोग गर्नलाई बिषादी संगै राखेको वा टाँसेको लेख पढ्नु पर्छ । प्रयोग गर्ने बिषादीको प्रयोग अवधि समय छ, छैन भने हेर्नु पर्छ । बिषादी सधै लुकाएर वा बच्चा र खानेकुरा बस्तु देखी टाढा राख्नु पर्छ, किनकि कहिले काही मानिस आवेशमा आएर बिष खाई दिन्छन भने बच्चाहरु खानेकुरा ठानेर खाईदिने डर हुन्छ । त्यसैले सधै सवधान रहनु पर्छ ।

मकै बाली लगाउने बेलामा किराको प्रकोप बढी छ भने वेसल डोज मलखाद संगै किराहरुको बढी आक्रमण भए ३०० ग्राम फयुराडाँन, ३०० ग्राम केलडाँन वा ७५० ग्राम मालाथिएन प्रयोग गर्ने । मकैको बोटमा स्टीम बोरर किरा देखा परेमा क्लोरोपाइरिफोस वा मकैको पिकामा फयुराडाँनको ५ देखी १० दाना सम्म राख्दा किरा नियन्त्रण हुन्छ । मकै बालीमा स्टीम बोरर लाग्छ, अरु किराले केही बिगारदैन ।

मकैको बिउँ उत्पादन, कटाई, शेसिंग, ग्रेडिंग

मकैको बिउँ उत्पादन गर्नका लागि उच्च कोटीको बिउँ ब्रिडर वा मुलबिउँ बाट शुरु गर्न सकिन्छ । कहि कहि बिउँ न पाउदा उन्नत जातको बिउँबाट नै बिउँ बनाउन सकिन्छ । मकै बालीमा अरु जातका बिउँ मिक्स न होस भनी ध्यान दिनु पर्छ । मकैमा छिटै कस हुने हुदाँ बिउँ उत्पादनका लागि छुट्टै पल्ट रोज्नुपर्छ, किनभने हावा किराहरुले बिउँ शुद्धतामा कमी ल्याउछ । अरु जातको मकैको खेत देखी करीब ५० मिटर टाढा बिउँको लागि लगाईएको पल्ट हुनुपर्छ । वरपर नजिक अरु जातको मकै खेती भए मकै फुल्ने समय यकिन गरी १५ दिन अगाडी पछाडी लगाउन सकिन्छ । मकै फुल्ने समयको हेरफेर गरीयो भने मकै कस हुन सक्दैन ।

मकैको बिउँ बनाउनमा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु

- स्वच्छ, पल्ट ।
- बेजातका बिउँ अथवा कुनै बालामा शंका लागे भने त्यसलाई मिसिनु हुदैन ।
- राम्रो संग मकै पाकेको हुनुपर्छ ।
- दानामा कुनै किसिमको रोग नलागेको हुनु ।
- स्वच्छ, शुद्ध भएन भने त्यसलाई बिउँमा प्रयोग गर्नु हुदैन ।
- पोतिलो चमकदार भएको र किरा नखाएको दानालाई बिउँमा प्रयोग गर्न सकिन्छ ।
- बिउँको मुख्य कुरा उमार शक्ति हो । कम्तीमा ८५ प्रतिशत उमार शक्ति भएको हुनुपर्छ ।
- उमार शक्ति जाँच गर्न सबै बोराबाट नमुना लिई सरोकार वाला कार्यालयको ल्याबमा पठाउनुपर्छ । त्याहाँ बाट प्राप्त नतिजा अनुसार नै बिउँको लागि प्रयोग गर्नु बेश हुन्छ ।

आलु बालि बढि उत्पादन लिने उन्नत प्रविधि सम्बन्धि लेख

आलु बाली एउटा यस्तो बाली हो वर्ष भरि खान सक्ने र नगदे बालिको रूपमा लगाउन सकिन्छ । उखु बाली बाहेक सबभन्दा बढि उत्पादन दिने बालि हो, यसका धेरै परिकारहरु बनाउनको साथै भात (खाद्यान) को रूप प्रयोग गर्न सकिन्छ, नेपालमा मौसमको वातावरण अनुसार दुई सिजनमा लगाउन सकिन्छ, पहाड, मध्यपहाड, वैशाख जेठ र तराईमा कार्तिक अरु देशको तुलनामा नेपालमा आलु औसत धेरै कम छ, (८,९)टन उत्पादन भएको छ, यसको कारण राम्रो गणस्तर विउ र प्रविधिको ज्ञानको कारणले नै भएको हो, आलुको उत्पत्ति दक्षिण अमेरिका, पेरु बोलिभिया को सिमाजैत नेपालमा आलु कहिले र कहा वाट भित्रियो भने यकिन नभएता पनि ईष्ट ईन्डिया कम्पनीका कर्नेल कर्क प्याट्रिकल सन् १७९३ मा आफ्नो नेपाल भ्रमण प्रतिवेदन मा भारतको पटना वाट आलुको विउ काठमाण्डौ ल्याई खेति गरेको उल्लेख भए अनुसार काठमाण्डौ उपत्यकामा आठारौ शतावदी देखि आलु खेति शुरु भएको बुझिन्छ,

आलुलाई अग्रेजीमा Potato भनीन्छ भने वनस्पतिक नाम (Solanum tuberosum) हो यो solanaceae सोलानुम, टुब्रोसमएल हो सोला नेशिया परिवार पर्छ सरल नाम हो, यसवाट शरिरको लागी लाभदाय पदार्थहरु पाईन्छ, जस्ले गर्दा हामीलाई उर्जा प्रदान गर्द छ ।

➤ उमार शक्ति कम भएको बिउँ लोभको कारण विक्री गरयो भने अर्को साल देखी विक्री हुदैन साथै क्षतिपूर्ती समेत तिर्नुपर्छ ।

थ्रेसिंग :-

गुण स्तरीय बिउँको खेती गरी राम्रो स्वस्थ बिउँ उत्पादन गर्नु पर्छ । यसको लागि समय समयमा हेरचाह, मलखाद, सिंचाई, रोगकिरा नियन्त्रण गरी राख्नु पर्छ । मकै राम्ररी पाकेपछि दाना निकालेर दाँत निर टोक्दा कटाकको अवाज आएपछि काटनु बेस हुन्छ । काटेको मकैलाई घोघा बाट मकैको बाला स्वच्छ र सफा ठाउँमा सुकाउनु पर्छ । कतैबाट अरु जातको मकै मिसु हुदैन । ३,४ दिन राम्ररी घाम लगाएर चिस्यानको मात्रा करीब १२ प्रतिशत भएपछि दाई वा थ्रेसिङ्ग गर्नु पर्छ । थ्रेसर उपयोग गर्नु पूर्व थ्रेसरको भित्र बाहिर राम्ररी सफा गरीदिनु पर्छ । थ्रेसिंग गर्दा कम स्पीडमा मेशिन चलाउनु पर्छ, किन भने बढी स्पीड भयो भने मकैको दाना फुटने सम्भवना बढी हुन्छ ।

ग्रेडिंग :-

मकैको बिउँको लागि हातले छुडाए सबभन्दा राम्रो ग्रेडिंग हुन्छ । प्रत्येक दानाको यकिन गर्न सकिन्छ । किरा देखिएको बालाको अगाडी पछडीको भागको दाना हटाएर बिच भागबाट निकालेको बिउँ सबभन्दा राम्रो हुन्छ । मेशिनबाट थ्रेसिंग गर्दा दाना टुटफुट हुनु धेरै चोट पटक लागेको हुनाले केही मात्रामा असर पारेकै हुन्छ । बिउँ थोरै मात्रा बनाउनुपरे हातले छुटाउदा बेस हुन्छ । ठुलो परिमाणमा भए मेशिन चाहिन्छ नै, त्यस कारण मेशिनबाट थ्रेसिंग गर्दा मकैको बिउँलाई ग्रेडिंग मेशिनमा राखेर फ्रेस गर्न सकिन्छ ।

भण्डारण गर्ने तरिका

निकालिएको बिउँमा चिस्यानको मात्रा बढी भएमा २,३ दिन घाममा सुकाई ११ देखी १२.५ प्रतिशत चिस्यानमा आएपछि मात्र भण्डारण गर्ने बोरा ड्राम वा बखारी राम्ररी साफा गरेर राख्ने । नत्र भने अन्य जातको बिउँ समिश्रण हुन सक्छ । बिउँ राख्दा १०० के. जी. बराबर एक चक्की सेल्फस ग्याँस आउने बिषादी तह बाई तहमा राखेर हावा नछिर्ने गरी एयर टाईट गर्नुपर्छ । चिस्यानको मात्रा बढी भएमा यो बिषादी प्रयोग गर्दा उमार शक्ति हराउन सक्छ । सेल्फस चक्की प्रयोग गरेपछि ७२ घण्टा सम्म त्यस ठाउँमा जानु हुदैन । यो बिषादी धेरै खतरनाक भएकोले सावधान रहनुपर्छ । यो बिषादीको ग्याँसले आँखा रातो हुने, चक्कर आउने, बन्ता आउने, सन्तान उत्पादन गर्ने क्षमता ह्रास हुने । बेला मौकामा हेरचाह गर्नुपर्छ । बिषादी नराम्रो भएमा किराहरु नमर्न पनि सक्छ । बिषादी खरिद गर्दा एक्सपाएर डेट हेर्नु पर्छ । बिषको असर देखा परेमा डाक्टर सँग जचाएर औषधी खानु पर्छ । पोटिलो दाना, उमार शक्ति कमसे कम ८५ प्रतिशत भन्दा माथि किरा नखाएको, रोग रहित, बंसानुगत गुण भएको, ग्रेडिङ्ग गरीएको साफा र एकनासको बिउँ कुनै जात पात तथा अन्य बेजातका बिउँ नहुनुपर्ने बिउँको लागि उपयुक्त मानिन्छ ।

यसबाट बनाउन सक्ने प्रकारहरु

खदयानमा मकैको ठुलो भुमिका छ । यसबाट रोटी, भुजा, सातु, लिटो, दाना, ग्लुकोज, कोलेस्ट्रल फ्रि तेल, बिस्कट, चिउरा, भात तथा यसबाट निसकिने काम नलाग्ने भाग मलको रुपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ । मकै सुकेको बेला दाउराको रुपमा प्रयोग हुन्छ । स्वास्थ्यको लागि राम्रो खदयान हो । खानमा मिठो स्वादिलो पनि हुन्छ । त्यसकारण मकै लगाई राख्नुपर्छ । अवगुण एक मात्र जमिनको शक्ति बढी सोस्दछ । एउटै पल्टमा धेरै वर्ष सम्म बाली लगाउदा उत्पादन खटछ र रोग किरा आक्रमण गर्दछ ।

बजार व्यवस्थापन

मकैको बिक्री बितरण गर्ने तरिका

भण्डारण गरीएको बिउँको उमार शक्ति परीक्षण पश्चात बिक्री बितरण तर्फ जानुपर्छ । बिउँको माँग भए अनुसार बिउँलाई भाइटाभेक्स, गाउचो, बभेस्टिन नामक बिषादीले उपचार गर्ने उपलब्ध नभएको खण्डमा कुनै सिस्टमेटिक फंगीसाईड बिषादीले मिश्रण गर्ने मेशिनबाट उपचार गर्न सकिन्छ । बिक्रेताको माँग अनुसार पैकिङ्ग गर्ने । यसरी तयार पारेको बिउँलाई लट नं. प्रमाणीकरण गर्न कृषी बिकास शाखा तथा सरकारी ल्याबका प्रतिनिधि सँग समन्वय गरी टैग लगाई दिईएमा बिक्री गर्न सजिलो हुन्छ । टैगमा बिउँका पुस्ता, उत्पादन बर्ष, कम्पनीको नाम, उमार शक्ति, प्रतिनिधिको सही छाप, मुल बिउँ, प्रथम पुस्ता, दोस्रो पुस्तामा सरकारी निकायका कर्मचारी चाहिन्छ भने उन्नत बिक्री बितरण गर्ने हो भने कम्पनीले आफैँ टैग लगाउदाँ हुन्छ । टैगको रंग ब्लु, सेतो र पहेलो हुन्छ । कुनै पनि बिउँको बिक्री बितरण गर्नु परेमा सरकारको सिड ल्याबमा जाँच गरेर उमार शक्ति राम्रो भएमा बोरा पैकिङ्ग गर्दा सम्बन्धित कर्मचारीले गुणस्तर चिन्हको प्रमाण लगाई दिन्छ । जसले गर्दा बिक्री बितरणमा कुनै कठिनाई हुदैन । पहिलो बर्ष प्रचार प्रसार गर्दा बिक्री कम हुन सक्छ तर अर्को साल देखी बिउँ राम्रो भएमा उपभोक्ता आफैँ खोज्न आउँछ । कृषीका सम्बन्धित निकाय सँग समन्वय बनाई राख्नु पर्छ ।

बिषादी उपचार गरेको बिउँ यदी बिक्री गर्न सकिएन भने खदयानमा प्रयोग गर्नु हुदैन, त्यसलाई खाडल खनी माटोमा गाडीदिनु पर्छ ।

अनुरोध :-

पाठक बर्ग सँग अनुरोध गर्दछु कि यस लेखमा कुनै कमजोरी भएको खण्डमा खबर गर्नु हुन अनुरोध छ । यो लेख अनुभव, प्रेकटिक्लको अधारमा लेखिएको छ । यस लेखलाई कृषी सिंचाई अनुसंधान सेवा केन्द्र प्रसौनी ६ बाराका प्रोप्राईटर श्री रामाश्रे साह बाट लेखिएको हो । सम्पर्क नं. ९८४५०६००६८, ९८१७२०००६३ ।

मलखादको मात्रा :- प्रति कठामा

कम्पोस्ट मल हाल्ने भए १ कठामा २०, २५ डोका र गड्यौला मल कमप्रतिमा ५० देखि १०० के.जी. हाल्नु पर्ने हुन्छ,

रसायनिक मल हाल्ने भए, ५ D.A.P., ७ के.जी. युरिया क. पोटस ३ के. जी मल्टीजिन्क ५०० ग्राम र आवश्यक परेमा वायोजाईम ३०० ग्राम हाल्नु पर्छ उपरोक्त लेखिएको मल युरिया २ पटक गर्नुपर्छ, पहिलो सिंचाइ र उकेरा लगाउने बेलामा छनुपर्छ वेलुका ३ बजे देखि ५ बजे सम्ममा छनुपर्छ घाममा छर्नाले केहि मात्रामा युरिया उडेर हावामा मिल्न जादा हास हुन्छ ।

रोप्ने तरिका :-

- १) पुरै पल्टमा मल खाद मिसाइ पटा लगाई दिने, त्यस पछि ५५ से.मि को दुरीमा रस्सीले चिन्ह लगाई आलुको दाना २०,२५ से.मी.मा रोप्नु पर्छ
- २) हलोको सियोमा रसायनिक मल तल र माथि कम्पोस्ट मल छरेर माथि लेखे अनुसार कुटो वा पस्तीले रोप्नुपर्छ
- ३) लाईन बनाई, लाईन माथि मलखाद हाली हलूका माटोले पुरनु पर्छ
- ४) ३० से.मी.*३० से.मी मा अन्धा धुन रोपेर स्याउला वा परालले छोप्नु पर्छ, माटो नदेखिने गरि ।
- ५) डवल सेट लगाउदा उत्पादन ५०% बढी भएको ७० से.मी.को क्यारीमा*२ लाईन २० से.मी दुरीमा लगाउनु पर्ने हुन्छ ।

सिंचाइ:-

- १) सुखा माटो छ भने रोप्नु भन्दा पहिले नै जग्ग सिंचाइ गरि चिस्यान ओ भएपछि खनजोत गरि रोप्नाले विरुवा राम्रो उम्रन छ शुरु देखि नै मलखाद खान पाउछ ।
- २) आलु ७०% प्रतिशत उम्रेपछि पहिलो सिंचाइ पानी नजम्ने गरी सिंचाइ दिनु पर्छ, डयाङ्गमा लगाईएको छ भने आधाक्यारीमा पानी जम्न नदिने, समतल जर्मिनमा आलु लगाएको छ भने फोहोर सिंचाइ अथवा थालले उचाले र माटो राम्रो सँग भिजने गरी पानी हाल्नु पर्छ ।
- ३) १५,२० से.मी. अग्लो वोट आए पछि माटो गोडाइ गरी वा फरुवाले खनी उकेरा लगाई दिने, युरिया मल पनि सँगै हाल्नु पर्छ ।

आलुमा लाग्ने केहि प्रमुख रोगहरु :-

- १) डरुवा, अगौटे वा पछौटे, (२) भाईरस भोजैक, राईनोकटोनिया स्काइव, वील्ट (जरासुखे) रोग, व्रीडीङ्ग कालो पिपचकी, सोलोमिन एजोरु, राउन्डवर्म आदि धेरै थरिका रोग फेला पर्छ ।

रोग:-

वातावरण, कुपोषण, किटानु (किरा) वंशनुगत, हाईपोषण वाट पनि रोग लाग्छ, आलुमा लाग्ने रोगहरु मध्ये सबभन्दा डडुवा र भाईरसले नै धेरै क्षेती पुऱ्याउछ,

उपचार विधि :-

रोग किरा सहन सक्ने जातको छनौट गरी विउ लगाउनु पर्छ, डढुवाको लागी, डाईथेन एम ४५, पहिलो पटक १.५ डेढ ग्राम प्रति लि. पानीमा मिसाइ छर्ने, हरेक ७ दिनको फरकमा हरेक पटक विषादि छर्दा आधा ग्राम थप दैजाने र राम्रो जातको छनौट गरी विउ लगाउनु पर्छ, डढुवाको लागी, डाईथेन एम ४५, पहिलो पटक १.५ डेढ ग्राम प्रति लि. पानीमा मिसाइ छर्ने, हरेक ७ दिन फरकमा हरेक पटक विषादि छर्दा आधा ग्राम थपन्ने लागी, डाईथेन एम ४५, पहिलो पटक १.५ डेढ ग्राम प्रति लि. पानीमा मिसाइ छर्ने, हरेक ७ दिन फरकमा हरेक पटक विषादि छर्दा आधा ग्राम थप गर्दै जाने+ कपाल धुने सेम्पु हाल्दै १ कट्टा १५ देखि २० लि. पानीको आवश्यक पर्छ, राम्री भिजाई, भिजाई छर्ने जथाभावी छर्दा विषादि राम्रो संग काम नगर्ने पनि सक्छ / अत्यधिक चिसो भएमा किलाकसील १ ग्राम प्रति ली. पानीमा मिसाई छर्ने, जब आलु ६५,७० दिनको हुन्छ भने कार्वानाजाईम वा M 45 मा मिसाइ सित ओभाए पछि छर्ने ।

किरा नियन्त्रणका केहि उपायहरु :-

आलु बालीमा खासै किरा लाग्दैन, कहिले काहि हरियो खपेट र लाही लाग्छ, यस्को नियन्त्रणको लागी, साईपर मेथ्रीन, नुभान वा मालाथियान भोल विषादि एक ली. पानीमा १.५ डेढ एमएल मिसाई छर्ने माटो भित्र बसेर आलु बाली क्षेत्री पुऱ्याउने, घुरघुरे, रातो कमिला निमाटोड, दुङ्गरे किरा आदि भएको खेतमा मालाथियान, नुभान एलडीन पाउडर माटोमा ५०० ग्रामको दरले छर्ने नियन्त्रण हुन्छ ।

आलु खन्ने तरिका :-

विउ आलुको लागी रोग मुक्तगरी पाके बोटलाई सात दिन पहिले भिकेर माटो सुखा भए पछि खनि छायामा सुखाई भन्डारण गर्ने वा कोल्डस्टोरमा लैजाने, खादानको लागी ८०/९० दिनमा खन्न सकिन्छ छोटकरिमा यति नै काफी छ ।

कार्यक्रम जल उपभोक्ता कृषकहरुको उपस्थिती

3	मनि कुमार	संख्या 9 मलला	म
6	एवि लामा	" "	अ
7	मिना कुमारी	" "	अ
8	मिना पारिया	" "	खिना
10	समना कुमारी	" "	खिना
11	शान्ती कुमारी	" "	अ
12	चाडरे कुमारी	" "	अ
13	मत्त व. पुनार	" "	अ
14	इगरी वी के	" "	अ
15	पुनमती वारे	" "	अ
16	मनजुला कुमारी	" "	अ
110	कमना पारिया	" "	अ
17	फ-पति	" "	अ
18	आ	" "	अ
20	सम कुमारी पारिया	" "	अ
21	राहु कुमारी	" "	अ
22	चन्द्र कुमारी	" "	अ
23	सिद्ध कुमारी	" "	अ
24	मन्जु कुमारी	" "	अ
25	जसन्ता कुमारी	" "	अ
25	सोनेला कुमारी	" "	अ
26	लिकाम कुमारी	" "	अ
27	किशी कुमारी	" "	अ
28	पद्मा कुमारी	" "	अ
29	निर्मला कुमारी	" "	अ
29	वेवती कुमारी	" "	अ
32	प्रतिभा कुमारी	" "	अ
33	रुमी काला कुमारी	" "	अ
34	मिना कुमारी	" "	अ
35	सुकुमला कुमारी	" "	अ
35	मिना कुमारी	" "	अ
36	शान्ता कुमारी	" "	अ
37	धन व. कुमारी	" "	अ
38	अलि	" "	अ

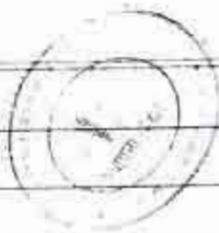

Blank rectangular box at the top right corner.

- १) सुनील सुनार (मकतरोल) विद्यार्थी
- २) सुवीता कुमाल " "
- ३) शोभा कुमाल (विद्यार्थी) " "
- ४) अशोक कुमाल " "
- ५) राजेश कुमाल " "
- ६) राम कुमाल " " १४१०४९७०९४
- ७) प्रतिभा कुमाल " "
- ८) अश्विनी वारे " "
- ९) अश्विनी चरीपा (खेतरोल) " १४५४४०९३५
- १०) अश्विनी कुमाल " "
- ११) विष्णु कुमाल " "
- १२) पुष्पाक्षी शेट्टी " "
- १३) अश्विनी शेट्टी " "
- १४) अश्विनी वर कुमाल (खेतरोल) " "
- १५) शेर वर कुमाल " "
- १६) अश्विनी कुमाल " "
- १७) अश्विनी मराठीची " " १४५४४०९३५
- १८) शिव मराठीची " "
- १९) पुष्पाक्षी सुनार (खेतरोल) " १४०९२
- २०) अश्विनी सुनार " "
- २१) अश्विनी चोप्रा " "
- २२) अश्विनी वारे " "

50. आगवती वोट
 49. उमा असादीनि
 49 लालक नं. परिषद
 42 शैला धामा
 43 सावित्री मराठी

आगवती
 अंक
 100
 100

प्रस्तावक :-

- प्र. नं. 1 :- कृषक उपमोला समूह इ. नं. 2 सम
 प्र. नं. 2 :- कृषि कार्यक्रम गैर जागा इ. नं. 2
 समव्यथा ।
 प्र. नं. 3 :- कृषि कार्यक्रम गैर बालि इ. नं. 2

निर्वाचक :-

नि. नं. 1 :- प्रस्ताव नं. 1 आणि इलमल गा.
 मलमल कुलोपाति सहित। जवळ गा. पा. - 9
 प्रस्तावक वोटकारण सिनेट प्रोजेक्टा द्वारा कृषक उपमोला
 लागि कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गैर दोष व को
 को 100 सदस्य समुह चयन स्वसहमत लं गैरितो
 गरीया ।

- 1- श्री सावित्री मराठी (मकशेल) संपा. 98479 0.
- 2- श्री अका 10 सुना (मकशेल) संपा.
- 3- श्री कृष्णा कर्मल " "
- 4- श्री सुमन्या लीपा " "
- 5- श्री मीना वि. कं. " "
- 6- श्री उमा परिषद " 98062-89
- 7- श्री शांती कुमल (मकशेल) 980948
- 8- श्री विठ्ठल देव शेंकर " "

आज दिनांक २०६६/१५/१२ गतेका दिन कृष्ण समूह
 (बाली बलिजा मुदशाव) संयोजक सावित्री मरासिणी,
 अध्यक्ष अक्षयकुमारा तालिम सुद थरका, मा कृष्ण
 उपमहासदका, उपायिनि तपसिल अकृषारका, ६।

तपसिल

क्र.स	नाम	ठेगाना	रहति
१	सावित्री मरासिणी	गाएका गा.प १ मलमल	रिम
२	सोडु मरासिणी	" " "	बालु
३	सुविला कुमाल	" " "	अमिता
४	प्रवृत्ति सुवार	" " "	पुष्पपति
५	प्रवृत्ति कुमाल	" " "	म-०३
६	बही सुवार	" " "	सावित्री
७	मम कुमाल कुमाल	" " "	शमकुमारी
८	चन्द्रकला कुमाल	" " "	म-०३/१
९	शान्ति कुमाल	" " "	शान्ति
१०	प्रतिभा कुमाल	" " "	प्रतिभा
११	अरिमिला कुमाल	" " "	सावित्री कुमाल
१२	मलबहादुर सुवार	" " "	मल
१३	निकाराय सुवार	" " "	सुविला
१४	श्रीरवहादुर कुमाल	" " "	रुद्र
१५	माथव मरासिणी	" " "	सावित्री
१६	रुक्मी माथव	" " "	लाक्ष्मी
१७	भागवती शीरे	" " "	भागवती
१८	सावित्र परिचार	" " "	सावित्रा
१९	चन्द्रकला सुवार	" " "	चन्द्रकला
२०	कानिका कुमाल	" " "	कानिका
२१	शशा कुमाल	" " "	शशा
२२	रामु कुमाल	" " "	रामु
२३	सुव्यय कुमाल	" " "	सुव्यय
२४	अमित सुवार	" " "	अमित
२५	उमा परिचार	" " "	उमा
२६	मेघु बहादुर	" " "	मीत्र
२७	देवी कुमाल	" " "	देवी

आज मिति २०६६।६।१६ गते काठिन कृषक समुहको
संयोजक सुविता भरासिनी को अध्यक्षता शुरु हुने वाली
नविजा प्रदर्शन कार्यक्रम मा तपसिल अनुषा (को उपस्थिति

तपसिल :-

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सही काय
१.	सुविता भरासिनी	गढवा, शाहवा, कर्जना, मलमल	सुविता
२.	रवि अधिकारी	" १ पुरौनी	रवि
३.	शानु भरासिनी	" मलमल	शानु
४.	गणेश भरासिनी	" "	गणेश
५.	राम कुमाल	" "	राम
६.	रमजय कुमाल	" "	रमजय
७.	सुविता कुमाल	" "	सुविता
८.	अस्मिता कुमाल	" मलमल	अस्मिता
९.	शान्ती कुमाल	" "	शान्ती
१०.	प्रतिभा कुमाल	" "	प्रतिभा
११.	महेश पहापुर (खुनार)	" "	महेश
१२.	लक्ष्मी भानी	" "	लक्ष्मी
१३.	भगवता वीरे	" "	भगवता
१४.	उषा परियार	" "	उषा
१५.	शान्ता कुमाल	" "	शान्ता
१६.	मिना कुमाल	" "	मिना
१७.	गणेशपुर (खुनार)	" "	गणेशपुर
१८.	अमित खुना	" "	Amit Khuna
१९.	चन्द्र कला	" "	चन्द्र कला
२०.	बलराम पांडे	" "	बलराम
२१.	डोर व. रोषा मगर	" "	डोर
२२.	विप्रेन्द्र केन श्रेष्ठ	" "	विप्रेन्द्र
२३.	बुद्धि सुनार	गढवा - १६६६६	बुद्धि
२४.	सूर्य पहापुर श्रेष्ठ		सूर्य
२५.	इन्द्रा रावत		इन्द्रा
२६.	रमन कुमाल चौधरी		रमन
२७.	मिथिल पहापुर कुमाल		मिथिल
२८.	दुर्गा पहापुर कुमाल		दुर्गा
२९.	शेर पहापुर कुमाल		शेर
३०.	शंकर कुमाल		शंकर
३१.	सुभाषी श्रेष्ठ		सुभाषी

शंकर
२०७६

क्र.सं.	नाम	पेशा	सह
२८-	रवि राना		पुस्तक
२९-	वावुराम अधिकारी		लेखक
३०	लक्ष्मण पारिजात		लेखक
३१	कलाम वाडल		लेखक
३२	डोर वर रोखो भगल		लेखक
३३	वावुराम अधिकारी		लेखक
३४	मोहन मराठनी		लेखक
३५	दुर्गा कुमारा		लेखक
३६	प्रियंका चौधरी		लेखक
३७	- रामाशोलाड		लेखक

आवृत्ति 2066/1/25 जे का दिन कषण कार्यालय को-पारख
 मा समूह को को सावित्री मरासनी को अध्यक्षता मा वालीनाति मा
 प्रदेशी कार्यक्रम संचालन गर्ने कर्म मा उपस्थित कृषक को नामाली

तपसिल :-

१-	सावित्री मरासनी	अध्यक्ष
२	दिपेन्द्र देव सुब्बा	उप-अध्यक्ष
३	माधव मरासिनी	सचिव
४	कृष्ण मरासिनी	सदस्य
५	रिफारान सुवार	सदस्य
६	लक्ष्मी सुवार	सदस्य
७	भक्त बराडुल सुवार	सदस्य
८	सामा कुमाल	सदस्य
९	चन्द्रकला कुमाल	सदस्य
१०	कुलि कुमाल	सदस्य
११	लक्ष्मी माझी	सदस्य
१२	लक्ष्मी सुवार	सदस्य
१३	बिजु मरासिनी	
१४	उमा मरासिनी	
१५	रमिता सुवार	
१६	सुरिता मरासिनी	
१७	मनि सुवार	
१८	विजय चौधरी	

प्रस्ताव नं-१ वाली लगाउने सुझाव मा
 प्रस्ताव नं-१ सावित्री मरासनी को समूह लाई विभाजन गरि केटी
 समूह मा गेण फ्रम-काडली वन्दा वन कार्यालय को प्रकृषा मा काडली
 वन्दा गोभी लगाउने सर्वेसर्वमत निर्णय भयो - योपाली लगाउने

- कृषक हरू गस.पका.कोषण -
१-	दिपेन्द्र देव सुब्बा	सचिव
२-	माधव मरासिनी	सदस्य
३-	कृष्ण मरासनी	सदस्य
४-	रिफा साम सुवार	सदस्य
५-	सावित्री मरासनी	सदस्य
६-	लक्ष्मी माझी	सदस्य

आज मिति २०७६।०।३० गते का दिन वन कार्यालयको प्रारंभमा समूहकी अध्यक्ष श्री सावित्रा मरासिनी अध्यक्षता मा वाली नारीका कार्यक्रम र गोडमेल र औषधि मला गर्ने काम मा उपस्थित कृषकको नामावली तपासिल अनुसार छ।

तपासिल	दस्तावेज
१- सावित्रा मरासिनी	सवित्रा
२- दिपेन्द्र देव श्रेष्ठ	दिपेन्द्र
३- माधव मरासिनी	माधव
४- कृष्ण मरासिनी	कृष्ण
५- रिका सुनार	रिका
६- लक्ष्मी गार्गी	लक्ष्मी
७- मुन्ना कुमाल	मुन्ना
८- लक्ष्मी सुविता कुमाल	सुविता
९- भगवता वीट	भगवती
१०- दुर्गा कुमाल	दुर्गा
११- लक्ष्मी परियार	लक्ष्मी
१२- श्रीर वहादुर कुमाल	श्रीर कुमाल
१३- मिश्र वहादुर कुमाल	मिश्र
१४- मन्मथ वहादुर सुनार	मन्मथ
१५- शाङ्गे कुमाल	शाङ्गे
१६- उषा परियार	उषा
१७- संजय कुमाल	संजय
१८- रामु कुमाल	रामु
१९- प्रतिमा कुमाल	प्रतिमा
२०- सुनिता कुमाल	सुनिता

प्रस्ताव न- वाली गोडमेल समूहमा

प्रस्तावको १ माथी दस्तावेजमा यस मलमला कृषि समूहको तरकारी खेती काउली अवलोकन गरि गोडमेल र औषधि मला गर्ने काम कृषि उपभोक्ता हरू तार गरियो।

आज मिति २०७६।८।२९ गौका दिन वन कार्यालय
को हल कोठा मा बस्कापथ। सिंचन कृषि एग्रे
क्रेतामला अर्थात् सांख्यिका मूल्यांशनी कोडाबस्का
मा जावानी नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रममा तरकारी
वादी अर्क वादी सुम्बन्धित तालिममा उपभोक्ताहरू
हरुको उपस्थिति थपलिन अनुसाएकै।

उपस्थित

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	फलारपत
१-	सावित्रा मरासिनी	गढवागा.पा.१९ मलमला	विद्यालय
२-	दिपेन्द्र देव श्रेष्ठ	" "	विद्यालय
३-	इली देवी वि.क.	" "	इली
४-	भगवता कोरे	" "	भगवती
५-	हिमाल श्रेष्ठ	" "	हिमाल
६-	चन्द्रमाला गुरुङ	" "	चन्द्रमाला
७-	निमा कुमाल	" "	निमा कुमाल
८-	भगवता जोशी	" "	भगवती
९-	शुन्दरी कुमाल	" "	शुन्दरी
१०-	उमा मरासिनी	" "	उमा
११-	केशव शंकर पुरी	" " कनधुङ्गा	केशव
१२-	मकट बहादुर सुनार	गढवागा.पा.१ मलमला	मकट
१३-	बहिमी माथी	" "	बहिमी
१४-	रुपा सुनार	" "	रुपा
१५-	सुनिल कुमार चौधरी	सुनिल, पा.१३ मकट, गढवा मलमला	सुनिल
१६-	सुषे पहाड-नेव	सुषे, पा.१३ मकट, गढवा मलमला	सुषे
१७-	इन्डा रावत चौधरी	इन्डा, पा.१३ मकट, गढवा मलमला	इन्डा
१८-	वृषी सुनार	" "	वृषी
१९-	पद्मा नेव	" " "	पद्मा
२०-	शान्ती कुमाल	" "	शान्ती
२१-	माधव मरासिनी	" "	माधव
२२-	रामु मरासिनी	" "	रामु
२३-	रामु कुमाल	" "	रामु
२४-	संजम कुमाल	" "	संजम
२५-	प्रातिमा कुमाल	" "	प्रातिमा
२६-	विजय चौधरी	वादी	विजय
२७-	गमाश पात		

२१/११/७६

आज मिति २०७६।८।२० गतेका दिन वन कार्यालयको प्राङ्गणको वरका पथ खिचिने कृषि समूह मलमला मा कृषि समूहका प्रमुख गीत व्याक्त भी रामाशैवशाह जसको अध्यक्ष संयोजकतावाली नतिजा अवलोकन र भैके र तरकारी सम्पादन लागलेमा उपभोक्ताहरु उपस्थित तपासिल अनुसाले ह ।

तपासिले

क्र.सं	नाम	ठेगाना	सहो
१-	स्वाधिका मरासिनी	जडेवा गा.पो.वा.नं.१ मलमला	स्विकारको
२-	उमा मरासिनी	" "	उत्तम
३-	लक्ष्मी मरासिनी	" "	उत्तम
४-	हृदी विठ्ठल	" "	उत्तम
५-	रूपा सुनार	" "	उत्तम
६-	देवी कुमाल	" "	उत्तम
७-	गीता कुमाल	" "	उत्तम
८-	सविना कुमाल	" "	Sandeeep
९-	दिपेन्द्र देव श्रेष्ठ	" "	उत्तम
१०-	भक्त पहाडुर सुनार	" "	उत्तम
११-	माधव मरासिनी	" "	उत्तम
१२-	शान्ती कुमाल	" "	उत्तम
१३-	विजय चौधरी	लमही २	उत्तम
१४-	रामाशैवशाह	गा.पो.	उत्तम
१५-	कृष्णा मरासिनी	मलमला	उत्तम
१६-	रश्मि सुनार	" "	उत्तम
१७-	सुन्दरी कुमाल	" "	उत्तम
१८-	सविना मरासिनी	" "	उत्तम
१९-	हेमी कुमाल	" "	उत्तम
२०-	सुजना कुमाल	" "	उत्तम
२१-	विजय चौधरी	" "	उत्तम

आज मिति २०७६।१०।१३ गतेका दिन वन कार्यालयको प्राङ्गणमा वड्का पथ चिंचिल कृषि समूह गलभलाकी संयोजक श्री स्याबेना मरासिनीको अध्यक्षतामा काली नतिजाकार्यमा जो फलफल गरी फूलगोपी तरकारी संकलन गरी उपभोक्त हरू सँग फलफल गरी तपासिलका उपभोक्ताहरूलाई प्राप्त अनुभव छ।

तपासिल	उपाध्योक्त
१- स्याबेना मरासिनी	सिमरासिनी
२- फिरोज केव क्षेत्री	दिपेन्द्र
३- हली सि० क०	सिम
४- भगवता कोटी	भगवती
५- सुविता कुमाल	सुखिता
६- प्रविभा कुमाल	प्रदिना
७- आधव मरासिनी	ताधवती
८- टिका सुनार	रिक्ता
९- शान्ती कुमाल	शान्ती
१०- उमा मरासिनी	उमा
११- लक्ष्मी गाम्भी	लक्ष्मी
११- मन्जु कुमाल	मन्जु
१२- सुर्म वहादुर श्रेष्ठ	श्री सुर्म वा० व० अध्यक्ष
१३- पद्मा श्रेष्ठ	
१४- सामु मिया	सामु
१५- चैन कुमाल चौधरी	चैन
१६- रामाश्री लाड	रामाश्री लाड
१६- सुदरी कुमाल	
१८- विजय चौधरी	विजय

रामाश्री लाड

विजय

आजा-दिनि २०६६/११/२४ गतेका दिन शुक्र सम्ब
 (पालि बलिजा प्रदर्शन) संयोगक सावित्री मरासिनीक,
 प्रथमसलाका तालिम सुद भएक, ता शुक्र उपभोलाएक,
 उपस्थिति तपशिल अनुसार व।

तपशिल

क्र.सं.	नाम	बै.गा.ता	हस्ताक्षर
१-	सावित्री मरासिनी	गढवा गा.पा. १ मलमल	सुविता
२-	माधव मरासिनी	" "	सुविता
३-	भक्तेश्वर सुवाल	" "	मकट
४-	रमिला सुवाल	" "	रमीत
५-	उमा मरासिनी	" "	के.ए.
६-	सुविता सुवाल	" "	सुणी
७-	मनिक सुवाल	" "	मनी
८-	सुविता मरासिनी	" "	
९०-	कुल्ला मरासिनी	" "	कुकुला ग.प.स.
९१-	कुली सुवाल	" "	विमि
९२-	देवी कुमाल	" "	
९३-	सुजना कुमाल	" "	
९४-	देवि वहादुर खोडा	" "	सुविता
९५-	रानि देवी राना	" "	सुविता
१६-	गमला कुमाल		गमला
१७-	सुमिला कुमाल		सुमिला
१८-	फूलमाया श्रेष्ठ		फूलमाया
१९-	माधव मरासिनी		सुविता
२०-	काले कोटी		
२१-	पद्मा मरासिनी		पद्मा
२२-	मनजु कुमाल		मनजु
२३-	दीका सुवाल		दीका
२४-	चैतकुमाल		
२५-	प्रतिभा कुमाल		प्रतिभा
२६-	सुविता		सुविता
२७-	रामाशोषण		रामाशोषण
२८-	विजय कुमाल		विजय

प्राजा फिलि २०६४/११/२५ गतेका दिन कृषक समूह
 (कालि वीरजा प्रदर्शन) संयोजक सावित्री मरासिनी,
 अध्यक्षतामा तालिम सुद भएक कृषक उपभोक्ता
 हक उपस्थिति तपशिल प्रकुसार ६।

क्र.सं	नाम	शेखार	हस्ताक्षर
१-	सावित्री मरासिनी	७८९१ जा.पा.१ मत्तमला	
२-	कृष्ण मरासिनी	" "	कृष्ण
३-	डमा मरासिनी	" "	
४-	भक्तवधु सुवाल	" "	भक्तवधु
५-	सरिता मरासिनी	" "	
६-	सुन्दरी कुमाल	" "	सुन्दरी
७-	प्रदिपेन्द्र श्रेष्ठ	" "	
८-	कृष्ण सुवाल	" "	
९-	मनिक सुवाल	" "	मनी
१०-	रफिल सुवाल	" "	रफीमा
११-	माधव मरासिनी	" "	माधव इति
१२-	हेमी कुमाल	" "	हेमी
१३-	सुजना कुमाल	" "	सुजनी
१४-	डा.ए. व. श्रेष्ठ	" "	डा.ए. व. श्रेष्ठ
१५-	रमि देवी पा.।		रमि देवी
१६-	गमला कुमाल		गमला
१७-	शर्मिला कुमाल		शर्मिला
१८-	पुलाभाया श्रेष्ठ		पुलाभाया
१९-	माधव मरासिनी		
२०-	काली कोटि		
२१-	पद्मा मरासिनी		
२२-	रामाश्री सा.।		रामाश्री सा.।
२३-	विजयकुमार चौ.।		
२४-	तुलसी श्रेष्ठ		तुलसी
२५-	शिवु मरासिनी		शिवु
२६-	कुमा. देवी		कुमा. देवी
२७-	सुशीला पांडे		सुशीला
२८-	उमेश कुमाल		उमेश
२९-	उमेश देवी रामकुमाल		उमेश देवी

आजा तिति २०६६/११/२८ जतेका दिने कृषक समूह
 (बालि सन्ध्यापि) संमोजक जटका जा. पा वडा
 नं. १ का अध्यक्ष बाबुराम अधिकारीक, सदस्यतागा
 बडक बसि तालिम सुद भएक, कृषक उपभोक्ता
 हक, उपस्थिति तपसिल अनुसार व।

क्र.सं	नाम वर	डेगाना	हस्ताक्षर
१-	बलबहादुर थापा	जटका जा.पा.१ नुरौतरी	बलब. थापा
२-	हस्ताक्षरी धर्ती मगर	" "	हस्ताक्षरी
३-	प्रेम कुमारी धर्ती	" "	प्रेम कुमारी
४-	इन्द्र कुमारी कुंवर	" "	इन्द्र कुमारी कुंवर
५-	मनुष पुन मगर	" "	मनुष
६-	दिल बहादुर पृथी	" "	दिल बहादुर
७-	दुमंत कुमाल	" "	दुमंत
८-	सुशिला पाँडेल	" "	सुशिला
९-	रुमा दाला	" "	रुमा
१०-	लाल विक्र	" "	लाल विक्र
११-	मान बहादुर रिमाल	" "	मान
१२-	मंगल कुमाल	" "	मंगल
१३-	कैलाश पति कुमाल	" "	कैलाश
१४-	प्रेमी माथरी	" "	प्रेमी
१५-	बुद्धिराम कुमाल	" "	बुद्धिराम
१६-	बोरबहादुर वारे	" "	बोरबहादुर
१७-	जुद्ध बहादुर कुमाल	" "	जुद्ध बहादुर
१८	देवीलाल पाँडेल		देवी
१९	शान्ता थापा		शान्ता
२०	विजय कुमाँ चौ०	२०/११/२८	विजय
२१	प्रकाश		प्रकाश
२२	शेराम अर्देव	"	प्रकाश
२३	शान्ता अधिकारी	"	शेराम
२४	माया विष्णु	"	शान्ता
२५	दुमा पारखल	"	माया
२६	विष्णु अधिकारी	"	दुमा
२७	प्रकाश चौ०	"	विष्णु
२८		"	प्रकाश

आजा मिति २०६६/११/२९ गतेको दिन कृषक समूह (बालि सामुदायिक) संयोजक जडेवा गा.पा वडा नं. १ बरहाराको अध्यक्ष बाबुरामको अध्यक्षतामा बैठक बसी तालिम सुद भएको कृषक उपभोक्ता समूहको रुपमा तयसिल प्रकृष्टार ६।

क्र.सं	नाम थर	ठेगाना	हस्ताक्षर
१.	मधुसूदन खन मगर	जडेवा १	
२.	अनिल सुवार	जडेवा १ बरहारा	
३.	प्रकाश चौधरी	" "	
४.	सुमन चौधरी	" "	
५.	माण बहादुर कुमाल	" "	
६.	मधुसूदन वामा	" "	
७.	शैलराज थापा	" "	
८.	दिव्य लामा	" "	
९.	हेमराज (जाना)	" "	
१०.	दुईधर पुस्तादि कार्की	" "	
११.	बसु कुमाल	" "	
१२.	सिता चौधरी	" "	
१३.	बाला अधिकारी	" "	
१४.	माया विष्ट	" "	
१५.	शार्द खड्का	" "	
१६.	बासुरा बुढा	" "	
१७.	चाण्डकला नेपाली	" "	
१८.	भुमा पौडेल	" "	
१९.	विष्णु अधिकारी	" "	
२०.	नरेन्द्र खनाल	" "	
२१.	शामशा लाड प्रियंका	साटा	
२२.	विजय कुमाल चौधरी	नदी - बरहारा	

अज्ञा दिनि २०६६/१२/२३ गतेका रिग कृषक सुहर
 (बाली कलिग प्रदर्शन) संयोजक गदवा गा. पा
 वडा नं. १ मलमला, सावित्री मरासिनी, अद्यतलामा
 केरक बसि लालिम सुद भएक कृषक उपभाकारक
 कपासिनि तपसिल अनुसार ह।

क्र.सं	नाम थर	हे गाव	हस्ताक्षर
१-	माथे मरासिनी	गदवा गा.पा १	
२-	भगवती बोट	" "	भगवती
३-	शाळा कुमाल	" "	शाळा
४-	सुमित्रा कुमाल	" "	सुमित्रा
५-	मिना बहादुर कुमाल	" "	C. Minam
६-	विम बहादुर कुमाल	" "	
७-	सावित्री मरासिनी	" "	सावित्री
८-	प्रतिभा कुमाल	" "	प्रतिभा
९-	डमा मरासिनी	" "	डमा
१०-	रवि राणा	" "	रवि
११-	मधु ईश्वर कुमाल	" "	मधु ईश्वर
१२-	रमिला सुगर	" "	रमिला
१३-	मवि सुगर	" "	मनी
१४-	इली सुगर	" "	मनी इली
१५-	कमला परिभार	" "	कमला
१६-	लक्ष्मी माथे	" "	लक्ष्मी
१७-	पोतला दमाई	" "	पुजा लाल
१८-	कृष्णा मरासिनी	" "	कृष्णा
१९-	विजय चौधरी	" "	विजय
२०-	शान्ति साहू	वारा	शान्ति साहू

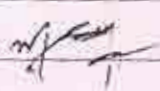

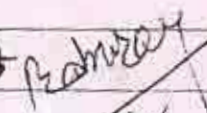

आज्ञा दिनांक २०६६/१२/०५ गतेका विषय कृषक समूह
 (काली बलिया उपखंड) संयोजक सावित्रा मरासिक्छी
 गढवा गा. पा वडा नं १ मलमला, उमा मरासिक्छी,
 अश्वमेतामा तालिम सुदूर भएक, कृषक उपभोक्ताहरूको
 उपाधिकार तयारिल अनुसार रहेका हुन्।

क्र.सं	नाम थर	हेगावा	रहसाकार
१०	सावित्रा मरासिक्छी	गढवा गा.पा. १	मलमला
१०	माधव मरासिक्छी	" "	कृषक
१०	मिना बहादुर कुमाल	" "	Chitwan
१०	निम बहादुर कुमाल	" "	मगवान
१०	भगवती केर	" "	सुमित्रा
१०	सुमित्रा कुमाल	" "	शान्ता
१०	बाबता कुमाल	" "	प्रतिभा
१०	प्रतिभा कुमाल	" "	मनीषा
१०	उमा मरासिक्छी	" "	मनीषा
१०	मनि सुनार	" "	इन्द्रावती
११	इन्द्रावती कुमाल	" "	इन्द्रावती
१२	रवि राणा	" "	
१३	रविना सुनार	" "	रमीता
१४	दलि सुनार	" "	दामि
१५	लक्ष्मी माझी	" "	लक्ष्मी
१६	कमला परियार	" "	कमला
१७	पोल्ला पमाई	" "	पुतलमा
१८	हृषीका मरासिक्छी	" "	कृषक
१९	मन्जु कुमाल	" "	मन्जु
२०	लक्ष्मी माझी	" "	लक्ष्मी
२१	शान्ती कुमाल	" "	शान्ती
२२	सुबिता	" "	सुबिता
२३	विजय चौधरी	लमही-२	विजय

आज दिनांक २००६।३।१६ गतेका दिन यस प्रलम्बा कुलोका समितिका अध्यक्ष श्री सुर्य वहायुर ओबठ उपको अध्यक्षता वाली त्रिजा प्रदर्शनी कार्य क्रम समापन समारोह का विम्वन उपस्थिति मा भेला वसीयो।

उपस्थिति हरु

क्र.सं	नामधर	पद	हस्ताक्षर
१.	सुर्य वहायुर ओबठ	अध्यक्ष	
२.	सरिता भरासीनी	उपाध्यक्ष	
३.	भाधक भरासीनी	साचि व	
४.	बाबु भरासीनी	कोषाध्यक्ष	शानु
५.	बुधी सुनार	सह-साचि व	
६.	मिञ्ज वहायुर कुमाल	सदस्य	
७.	सान्कता कुमाल	सदस्य	
८.	सोला डाकडु	सदस्य	
९.	सहजराभ चादक	प्रमुख आतिथि	
१०.	बाबु राम अधिकारी	विशिष्ट आतिथि	
११.	किरण प्रसाद रिजाल	विशिष्ट आतिथि	
१२.	राम पुनार बाइ	आतिथि	
१३.	शिव क थापा	आतिथि	

94- मनसु कुमाल उपलक्षा Neer

95- सोनिनी कुमाल

96- सोनिनी कुमाल सोनिनी सोनिनी

97- नंसा चौकी उपशीकलक

98- सोनिनी कुमाल ,,

99- प्रतिभा कुमाल ,, प्रतिभा

100- कमला कुमाल ,, कमला

101- शांति कुमाल ,,

102- सोनिनी कुमाल ,, सोनिनी

103- शान्ति कुमाल ,, शान्ति

104- लक्ष्मी चौकी ,, लक्ष्मी

105- रुपा सुजाद ,, रुपा

106- सुवर्णा कुमाल ,, सुवर्णा

107- सोनिनी सुजाद ,, सोनिनी

108- विद्या सुजाद ,, विद्या

109- कुला सुजाद ,, कुला

110- उमा सुजाद ,,

111- विपिन देव सुजाद

विद्या
कुला

34	संगीता कुमाह	उपवीकवा	संगीता
35	अश्वला ^{व. क.}	॥	अश्वला
36	मल्ला मरावीनी	॥	मल्ला
37	कमला पात्रेया	॥	कमला
38	पुवला पात्रेया	॥	पुवला
39	शीला कुमाह	॥	शैला
40	सुमित्रा कुमाह	॥	सुमित्रा
41	रिला चौधारी	॥	रिला
42	सुनिला कुमाह	॥	Sunila
43	द्विरा वि. क.	॥	द्विरा
44	मिना कुमाह	॥	मिना
45	द्विरा कुमाह	॥	द्विरा
46	सुवला कुमाह	॥	सुवला
47	शीला कुमाह	॥	शीला
48	द्विरा राजा मराह	॥	द्विरा
49	द्विरा व. क.	॥	द्विरा
50	सतिता कुमाह	॥	सतिता

85. पुला कुमाठ उपभोक्ता प्रभा

२१. सुजवली कुमाठ " ~~कुमाठ~~

२१. किसान मराठीजी " ~~कुमाठ~~

२२. रुग्णी कुमाठ " वेणवी

२३. साडवी कुमाठ " साडवी

२४. प्रदिप कुमाठ " प्रादिप

२५. आनिस कुमाठ " ~~कुमाठ~~

२६. दिलीप के सि " ~~दिलीपके~~

२७. विपेन्द्र पुला मराठी " ~~विपेन्द्र~~

२८. विपेन्द्र कुमाठ " ~~विपेन्द्र~~

२९. सन्दीप कुमाठ " ~~Sandeep~~

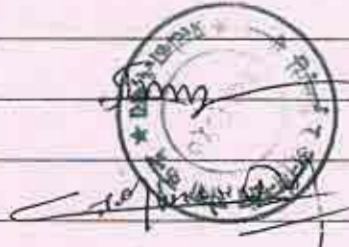
३०. कुशी महेश " ~~कुशी~~

३१. बाली कोडे "

३२. रुग्णी कुमाठ

३३. विकास कुमाठ ~~कुमाठ~~

३४. शैल व. कुमाठ

३५. सन्दिप मराठीजी

६६. चिन्ता क. कुमाल उपजीविका Chikmagalur
 ६७. चौरीकुमाल कुमाल " दाटे लाल
 ६८. अरुण क. कुमाल " अरुण
 ६९. विवेक वि. क " प्रेम
 ७०. विनोद पांडेकर " अरुण
 ७१. जमुना चापा श्रीनी " लक्ष्मी
 ७२. अन्वलिता राठे " विष्णु
 ७३. सदाश्री चापा श्रीनी " सरस्वती
 ७४. काली कुमाल " काली
 ७५. शिवा वि. क " विरा
 ७६. सिकता कुमाल " अरुण
 ७७. शिवा प्रसाद शिवा, आपांडा कुमाल विष्णु
 ७८. राधेश्याम कुमाल नयायुगलक्ष पतिवधो ~~विष्णु~~
 ७९. विजय चौधरी कृषि प्राविधिक ~~विष्णु~~
 ८०. रामाजीलाल कृषि कृषि वैज्ञानिक रामाजीलाल
 ८१. रामाजीलाल रामाजीलाल कृषि कृषि वैज्ञानिक रामाजीलाल

फोटो फिचरहरु

